

Fasistinen rauhanliike Britanniassa 1935–1940

Brittiläisen fasistiunionin johtajan Oswald Mosleyn retoriikan analyysi

Poliittisen historian
kandidaatintutkielma

Laatija:
Otto Salo

28.11.2025
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Otto Salo

Otsikko: Fasistinen rauhanliike Britanniassa 1935–1940 – Brittiläisen fasistiunionin johtajan Oswald Mosleyn retoriikan analyysi

Sivumäärä: 39 sivua

Päivämäärä: 28.11.2025

Tutkielmassani analysoin Britannian fasistista rauhanliikettä vuosina 1935–1940 Brittiläisen fasistiunionin johtajan Oswald Mosleyn retoriikan avulla. Tutkimuskysymykseni ovat: Miksi brittifasistit vastustivat sotaa? Minkälaisia argumentteja he käyttivät sodanvastaisessa kampanjassaan? Miten he pyrkivät vaikuttamaan yleisöön? Aineistona käytän Mosleyn puhetta *Britain First*, 16.7.1939 ja Mosleyn poliittista pamflettia *The British peace and how to get it*, n. 1939–1940 sekä seitsemää Mosleyn rauhanliikkeeseen liittyvää sanomalehti uutista neljästä eri lehdestä vuosilta 1938–1939. Tutkimusmenetelmänä hyödynän laadullista sisällönanalyysia ja retoriikan analyysia.

Mosleyn fasistisen rauhanliikkeen retoriikka rakentuu kuuden teeman ympärille: kannatuksen tavoittelu, fasismin sympatia, antikapitalismi, antikommunismi, isolationismi ja Britannian imperiumin säilyttäminen. Nämä kuusi teemaa voidaan jakaa kolmeen kokonaisuuteen: fasistisen joukkuehengen rakentaminen viholliskuvien kautta, taloudellismoraalinen ulottuvuus sekä fasistisen rauhanliikkeen ulkopoliittikka. Britannian fasistinen rauhanliike syntyi reaktiona kiristyneeseen maailmanpoliittiseen tilanteeseen aikana, jolloin Britanniassa rauhan kannatus oli suurta. Fasistisen rauhanliikkeen retoriikka rakentui Mosleyn näkökulmaan brittiläisestä identiteetistä. Tätä identiteettiä luotiin vastakkainasettelulla, jossa yhdellä puolella oli tavallinen rauhaa rakastava kansa ja toisella puolella sotaa lietsovat kansan viholliset, jotka koostuivat korruptoituneista poliitikoista, maksetusta lehdistöstä, rahavallasta, kommunisteista sekä muukalaisista. Sota oli Britannialle eksistentiaalinen kriisi, joka täytyi estää. Oswald Mosley oli se henkilö, jonka ympärille sodanvastaisten fasistien toivo kasaantui.

Avainsanat: fasismi, rauha, sota, juutalaisuus, kansainvälisyys, Britannian imperiumi, retoriikka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Aiempi tutkimus	4
1.2	Primääriaineisto	6
1.3	Tutkimuskysymykset ja tutkimusmetodi	7
2	”Olemme saaneet tarpeeksemme” – fasisista yhteishenkeä rakentamassa	10
2.1	Kannatuksen tavoittelu	10
2.2	Fasismin sympatia	13
3	”Rahoitusalan käskyläiset ja Juudan sakaalit” – sota rahavallan ja kommunistien juonena	19
3.1	Antikapitalismi – sodanlietsojien taloudelliset vaikuttimet	19
3.2	Antikommunismi – järjestystä kaaoksen tilalle	23
4	”Britannia ensin” – sota muukalaisena kiistana	26
4.1	Isolationismi – huolehditään omista asioistamme	26
4.2	Britannian imperiumin säilyttäminen	29
5	Johtopäätökset	34
	Lähteet	37

1 Johdanto

Fasistinen rauhanliike oli yhdessä kristillisen ja sosialistisen rauhanliikkeen kanssa yksi monista sotien välisen Britannian rauhanliikkeistä. Tuona aikana ensimmäisessä maailmansodassa koettu materiaallinen ja henkinen kärsimys sekä lähes miljoonan brittihengen menetys oli yhä vahvasti kansalaisten mielissä. Lyöttäytyminen kansan yleisesti hyväksymään rauhan tarpeeseen oli täten keino saada lisää näkyvyyttä Oswald Mosleyn johtamalle Brittiläiselle fasistiunionille. Brittiläinen fasistiunioni, (BUF) oli parlamenttipolitiikkaan kyllästyneen Mosleyn vuonna 1932 perustama fasistinen puolue. Mosley oli karismaattinen, mutta malttamaton persoona. Hän oli myös äärimmäisen kunnianhimoinen ja asetti usein omat tarpeensa edustamansa puolueen intressien edelle, minkä seurauksena hän päätyi poliittiseksi seikkailijaksi. Mosleyn välirikko ensin konservatiivipuolueen ja sitten työväenpuolueen kanssa ajoi hänet kohti fasismia. Mosley suuntasi katseensa kohti kansaa, josta uskoi saavansa vaatimansa kannatuksen.¹

1.1 Aiempi tutkimus

Robert Skidelsky on lähestynyt brittiläisen fasismin ideologista kehittymistä Oswald Mosleyn henkilöhistorian kautta.² Stephen Cullen ja Gary Love ovat lähestyneet BUF:n politiikkaa kokonaiskuvan kautta. Mosleyn perustama BUF oli puolueena radikaali uusi vaihtoehto niille kansalaisille, jotka olivat kyllästyneet politiikan suuntaan. Vahvan johtajaperiaatteen omaava fasistinen puolue pyrki haastamaan vanhan poliittisen eliitin, joka edusti fasistien mielestä Britannian taloudellista ja kulttuurillista rappiota. BUF kannatti poliittisen järjestelmän kokonaisvaltaista muutosta, joka saavutettaisiin kansallisella uudelleensyntymisellä. Liike oli äärimmäisen nationalistinen ja painotti viestinnässään isänmaallisuutta ja taistelun terminologiaa.³

Daniel Tilles on kirjoittanut Mosleyn politiikasta antisemitismin näkökulmasta. Hänen tutkimuksensa on perehtynyt puolueen harjoittaman antisemitismin taustoihin analysoimalla liikkeen antisemitistisen diskurssin kehittymistä sekä Britannian juutalaisen yhteisön reaktioita siihen. Antisemitismi ei ollut brittifasisteille itsestäänselvyys, vaan se kehittyi vähitellen, kun yhä useammasta ongelmasta syytettiin juutalaisia. Juutalaisten vastareaktiot

---

¹ Skidelsky 1975, 14, 18, 155, 237.

² Skidelsky 1975.

³ Cullen 1987; Love 2007.

toimivat brittifasisteille todisteena heidän syyllisyydestään.⁴ Paul Stocker on puolestaan käsitellyt brittiläisen fasismin suhdetta Britannian imperiumiin. Fasisteilla oli hyvin myönteinen kuva Britannian imperiumista, mutta he kokivat tämän olleen välittömässä vaarassa. BUF:n vision mukaan liike oli muodostettu pelastaakseen Britannian valtakunta, jota syövytettiin sisältäpäin.⁵

Brittiläisen fasistiunionin propagandan toimintalogiikkaa on tutkinut Jakub Drabik. BUF:n ajama propaganda perustui vastakkainasetteluun, jota lietsottiin hyökkäävällä retoriikalla. Liike vaati jäseniltään ehdotonta uskollisuutta ja velvoitti heitä luopumaan kaikista aikaisemmista uskomuksistaan. Propagandan sosiaaliset merkitykset muodostuivat kestetyin kärsimyksen ja ankaran taistelun avulla.⁶ Ron Kerr, Sarah Robinson ja Martyna Śliwa ovat tutkineet keinoja, joilla populistiset liikkeet ovat legitimoineet itseään. Populistiset liikkeet rakentavat uskottavuuttaan erilaisilla uhkakuvilla, joissa tavallista kansaa uhkaa eliitti ja muukalaiset. Tällöin kannatuksen kasvattaminen on riippuvainen siitä, miten hyvin populistit saavat vakuutettua kuulijansa uhkakuvien todellisuudesta.⁷ Maija Sihvonen on käsitellyt BUF:n viestinnän suhdetta perinteisten arvojen ja modernien ratkaisujen välillä. Viestinnässä painotettiin uudistuksen tarvetta, mutta samalla vedottiin brittiläisiin perinteisiin. Siten liike tavoitteli kannatusta jo hyväksytyistä periaatteista.⁸ BUF:n ulkopoliittista viestintää ja kansainvälisiä suhteita Manner-Euroopan fasistimaiden kanssa on tarkastellut Gareth Thompson. Puolueella oli läheiset välit fasismin Italian sekä kansallissosialistisen Saksan kanssa. Tämä vähensi BUF:n uskottavuutta kansallisena järjestönä, koska monet pitivät näitä ulkomaisia vaikutteita liian suurina.⁹

Mosleyn sodanvastaisuuden taustalla oli Richard Griffithsin mukaan käsitys siitä, että sota oli Britannialle asia, josta olisi pelkkää haittaa kansalaisille. Ainoa taho, joka hyötyisi sodasta olisi juutalainen rahavalta.¹⁰ Julie Gottlieb on puolestaan tutkinut BUF:n naiskannattajien sodanvastaisuutta, joka oli seurausta naisten luontaisesta pasifismista sekä uskomuksista Mosleyn lupauksiin paremmasta elämästä ilman sotaa.¹¹ Robert Crowcroft on tarjonnut

---

⁴ Tilles 2011.

⁵ Stocker 2015.

⁶ Drabik 2017.

⁷ Kerr et al. 2022.

⁸ Sihvonen 2008.

⁹ Thompson 2020.

¹⁰ Griffiths 2005.

¹¹ Gottlieb 2020.

artikkelissaan näkökulman työväenpuolueen Richard Stokesin sodanvastaisuudesta, jossa on hyvin paljon samoja piirteitä fasisin rauhanliikkeen kanssa.¹²

Bruce Strang on tutkinut yleisiä syitä 1930-luvun Britannian harjoittamassa myöntyväisyyspolitiikassa. Vaikka britit tunsivat jonkin verran myötätuntoa Saksaa kohtaan Versailles'n rauhansopimuksen takia, myöntyväisyyspolitiikka oli enimmäkseen taloudellisten, poliittisten ja strategisten arviointien seurausta.¹³ Britannian ulkopoliittinen kehitys myöntyväisyyspolitiikasta sotapolitiikkaan on Stacie Goddardin mukaan aiheutunut Hitlerin muuttuvasta retoriikasta. Britannian suhtautuminen Saksaa kohtaan muuttui siinä vaiheessa, kun Hitlerin retoriikka muuttui aggressiivisemmaksi ja hän hyökkäsi brittien identiteettiä vastaan.¹⁴ Sodanvastaisuuden taustalla oli myös pelko vihollisen ilmavoimien kyvystä aiheuttaa lamauttava isku.¹⁵

1.2 Primääriaineisto

Käytän primääriaineistonani BUF:n johtajan Oswald Mosleyn Earl's Court -näyttelyhallissa noin 30 000 kuulijan edessä pitämää puhetta *Britain First* (16.7.1939) ja Mosleyn kirjoittamaa poliittista pamflettia *The British peace and how to get it* (päiväämätön). Pamfletin sisällöstä päätellen se on kirjoitettu pian sodan alkamisen jälkeen loppuvuodesta 1939 tai alkuvuodesta 1940, joka tapauksessa ennen Mosleyn pidättämistä 23.5.1940. Kymmenen sivun mittaisessa pamfletissa Mosley alleviivaa, miten Britannia voisi vielä välttää tuhoisan sodan kunniaa menettämättä. Mosleyn puhe Länsi-Lontoossa sijainneessa Earl's Court -näyttelyhallissa on yhä Britannian historian suurin sisätiloissa tapahtunut poliittinen tapahtuma. Itse puhe kesti yli puolitoista tuntia ja pidettiin ilman muistiinpanoja. Puheen sanasta sanaan ylös kirjoitettu versio on 32 sivun mittainen ja käsittelee sodan uhkaa, sen syitä sekä keinoja, joilla sota vältetään.

Lisäksi hyödynnän seitsemää Mosleyn rauhanliikkeeseen liittyvää sanomalehti uutista neljästä eri lehdestä. Uutisista neljä kappaletta oli keskustavasemmistolaisen *The Manchester Guardianin* kirjoittamia vuosilta 1938–1939. Loput uutisista oli yksittäisistä lehdistä: yksi konservatiivisen *Birmingham Gazetten* (16.10.1939), yksi oikeistopopulistisen *Daily Expressin* (23.10.1939) ja yksi liberaalin skottilehden *The Scotsman* (9.10.1939). Lehtien

---

¹² Crowcroft 2008.

¹³ Strang 2008.

¹⁴ Goddard 2015.

¹⁵ Holman 2014.

ideologiset erot eivät kuitenkaan merkittäväällä tavalla ilmene kyseisissä uutisissa. Tämä johtuu siitä, että uutisista puuttuu lehden arvio Mosleyn sanomisista.

Tutkielmani perustuu enimmäkseen Mosleyn puheeseen ja pamflettiin, jotka sisältävät runsaasti analysoitavaa retoriikkaa. Puheessa Mosleyn puhelajajat tulevat parhaiten esiin. Pamfletti on puolestaan asiakeskeisempi ja painottaa argumenttien sisältöä. Lehdet tuovat aineistoon lisää moninaisuutta.

1.3 Tutkimuskysymykset ja tutkimusmetodi

Opinnäytteessäni analysoin retoriikan analyysin keinoin Mosleyn johtaman rauhanliikkeen diskurssia. Tutkielmani rajautuu vuosiin 1935–1940. Rajaus alkaa Mosleyn vuonna 1935 aloittamasta ”Mind Britain’s Business” -kampanjasta ja päättyy Mosleyn pidättämiseen toukokuussa 1940. Pohjaan retoriikan analyysini laadulliseen sisällönanalyysiin, jonka perusteella olen havainnut kuusi eri teemaa Mosleyn rauhadiskurssissa. Nämä kuusi teemaa ovat: kannatuksen tavoittelu, fasismin sympatia, antikapitalismi, antikommunismi, isolationismi sekä Britannian imperiumin säilyttäminen. Havainnoimieni teemojen sekä retoriikan analyysin avulla vastaan: Miksi brittifasistit vastustivat sotaa? Minkälaisia argumentteja he käyttivät sodanvastaisessa kampanjassaan? Miten he pyrkivät vaikuttamaan yleisöönsä? Retoriikan analyysin lähdeteoksina käytän Chaïm Perelmanin kirjaa *Retoriikan valtakunta* (2007) sekä Kari Palosen ja Hilikka Summan toimittamaa kirjaa *Pelkkää retoriikkaa* (1996).

Retoriikka on viestintää, jossa *puhuj*a pyrkii vaikuttamaan *kuulijoihinsa*, herättämään heissä ajatuksia, oikeuttaa argumenttinsa, miellyttää ja saada heidät toimimaan halutulla tavalla.¹⁶ Puhujan argumenttien toimivuus on sidoksissa *yleisönsä* ennalta hyväksymiin olettamuksiin ja kannatukseen. Taitava argumentoija osaa päätellä ennalta yleisönsä mielipiteitä ja suhteuttaa argumenttinsa yleisöönsä.¹⁷ Hyvä argumentti ei vetoa erikseen tunteeseen, järkeen ja tahtoon, vaan muodostaa niistä kokonaisuuden.¹⁸ Analysoin Mosleyn ja hänen yleisönsä välille muodostuvaa suhdetta, tiettyyn viitekehykseen liittyvien tosiseikkojen ja arvojen valintaa sekä argumentaatiokeinoja, joiden tarkoitus on vakuuttaa kuulijat ja saada heidät toimimaan. Tutkielmassani olennaisia argumentaatiokeinojen käsitteitä ovat esimerkiksi: *yhdistäminen, samaistaminen, erottelu, painotus, personifikaatio, identifikaatio, terminaatio,*

¹⁶ Haapanen 1996, 41; Perelman 2007, 181.

¹⁷ Summa 1996, 67.

¹⁸ Perelman 2007, 20; Summa 1996, 64.

rinnastus ja *vastakkainasettelu*. Olettamuksena on, että tietoisella kielenkäytöllä pystytään määrittelemään todellisuutta.

Mosleyn rauhanpolitiikassa toistuvasti esiintyvät edellä mainitut kuusi teemaa voidaan jakaa kolmeen kokonaisuuteen. Näistä ensimmäinen käsittelee fasistisen joukkuehengen rakentamista viholliskuvien kautta. Tarkastelen tästä näkökulmasta ensimmäisenä teemoja kannatuksen tavoittelu ja fasismien sympatia. Mosleyn viestinnän tehokkuus perustui brittiläiseen veljeyteen, jolla tarkoitettiin kansallisuuteen perustuvaa puoluerajat ylittävää maailmankuvaa. Sitä rakennettiin vetoamalla kuulijoiden isänmaallisuuteen, velvollisuudentunteeseen ja kunniaan.¹⁹ Mosleyn retoriikassa yhtenäisen kansan esteenä toimivat tilanteen mukaan rahavalta, lehdistö, tai korruptoituneet puolueet. Kaikkein ylimpänä vihollisena toimivat juutalaiset, jotka nähtiin kansakuntaan kuulumattomina muukalaisina. Yhdessä Manner-Euroopan fasististen maiden kanssa käytäisiin taisteluun tätä rauhan esteenä olevaa kansainvälistä tahoja vastaan. Analysoin tässä vaiheessa minkäläistä kuvaa Mosley rakentaa puhujana itsestään, minkälainen suhde hänen ja yleisönsä välille muodostuu sekä miten Mosley oikeuttaa Manner-Euroopan fasististen tovereiden toimintaa.

Seuraavaksi käsitteelen Mosleyn rauhanliikkeen taloudellismoraalista ulottuvuutta. Mosleyn antikapitalismi liittyi hänen tulkintaansa kapitalismin kriisistä. Hänen retoriikassaan kapitalismi yhdistettiin rahavaltaan ja kansainvälisyyteen, joihin molempiin liitettiin juutalaisuus. Kansainvälinen finanssi nähtiin sodasta hyötyvänä entiteettinä, joka kontrolloi rahavaltansa avulla lehdistöä ja puolueita sotaa kannattavaan suuntaan. Kommunismi oli Mosleylle puolestaan moraalinen uhka, joka ajoi Britanniaa kohti rappiota ja sotaa.²⁰ Tuleva sota esitettiin juutalaisten kommunistien juonena tuhota Länsi-Eurooppa. Rauhaa rakastavalle kansalle jäi täten vain yksi vaihtoehto, fasismi. Analysoinnin kohteena ovat Mosleyn valitsemat argumentaatiokeinot sekä hänen suorittamat arvojen ja tosiseikkojen valinnat.

Tämän jälkeen tutkin vielä fasistisen rauhanliikkeen ulkopoliittikkaa isolationismin ja Britannian imperiumin säilyttämisen näkökulmasta. Fasistisessa rauhanliikkeessä painotettiin Britannia ensin -ajattelua ja uskottiin mahdollisuuteen poistaa sotien syyt.²¹ Sodan estämiseksi Mosley vastusti kaikenlaisia sotilasliittoumia ja kannatti myöntöväisyysspolitiikkaa Saksan suuntaan. Britannian imperiumin säilyttäminen oli

---

¹⁹ Cullen 1987, 119.

²⁰ Love 2007, 464–465.

²¹ Thompson 2020, 582–583.

äärimmäisen keskeistä Mosleyn politiikalle.²² Tämän takia sodan välttäminen oli erityisen tärkeää, jotta välttyttäisiin ajautumasta konkurssiin ja luopumaan siirtomaista. Mosleyle omavaraisen valtakunnan rakentamisen esteenä olivat sodanlietsojat ja kansainväliset sitoumukset. Analysoin Mosleyn retoriikan argumentaatiokeinoja, joilla sodan kannattajat leimataan Britannian edun vastaisiksi toimijoiksi sekä minkälaista poliittista tärkeysjärjestystä retoriikalla muodostetaan.

Fasistinen rauhanliike sijoittuu aikaan, jolloin oli paljon ulkopoliittisia ja sisäpoliittisia jännitteitä Euroopassa. 1930-luvun heikko taloudellinen tilanne aiheutti runsaasti tyytymättömyyttä kansalaisissa, joiden usko demokratiaan väheni. Kansalaisten turhautuminen vanhaan poliittiseen eliittiin kasvoi ja muutosta haettiin radikaaleista liikkeistä. Suuressa osassa Euroopan maita oli omia fasistisia liikkeitä, keskeisimpinä Mussolinin Italia ja Hitlerin kansallissosialistinen Saksa. Britanniassa Oswald Mosleyn johdolla yritettiin myös suorittaa fasistinen vallankumous. Fasistinen rauhanliike muodostui yhdeksi elementiksi palvelemaan tätä tarkoitusta.

Tutkielmani hyödyntää aikaisempaa kirjallisuutta Brittiläisen fasistiunionin ja Oswald Mosleyn ideologiasta sekä retoriikasta ja sovittaa sen rauhanliikkeen näkökulmaan. Fasismin tutkimuskirjallisuudessa on aiemmin kiinnitetty enemmän huomiota niihin syihin ja retorisiin keinoihin, joilla eurooppalaiset fasistit ovat oikeuttaneet sotia. Vähemmälle huomiolle tutkimuskirjallisuudessa ovat jääneet ne perustelut, joilla fasistit ovat vastustaneet sotia. Tutkielmani palvelee tätä tutkimuksellista aukkoa.

---

²² Cullen 1987, 123.

2 ”Olemme saaneet tarpeeksemme” – fasistista yhteishenkeä rakentamassa

2.1 Kannatuksen tavoittelu

Brittiläisen fasistiunionin kannattajat koostuivat puolueen perustamisen alkuaikoina enimmäkseen keskiluokkaisista kansalaisista. Poikkeuksena tähän oli nuoriso, josta Mosley keräsi kannattajia kaikista yhteiskuntaluokista. Fasistinen puolue edusti nuorisolle tulevaisuutta ja tarjosi heille selvemmän väylän oman asemansa parantamiseen verrattuna vanhoihin puolueisiin. Nuorison lisäksi fasistisen liikkeen kannattajista erottui ensimmäisen maailmansodan veteraanit, jotka eivät olleet sodan päättymisen jälkeen saaneet elämäänsä raiteilleen.²³ Juuri sotaveteraanit ja nuoriso olivat fasistisen rauhanliikkeen suurimpia tukijoita.²⁴ Fanaattisimmille liikkeen kannattajille puolueen jäsenyys oli heidän koko elämänsä. Nämä jäsenet uskoivat tosissaan maan ja länsimaisen sivilisaation olevan eksistentiaalisen uhan edessä.²⁵ Mosleyn tavoitteena puhujana ja kirjoittajana oli herättää vastaava tunne muissakin briteissä ja esittäytyä ainoana sotaa vastustavan kansan puolesta taistelevana poliitikkona.

Fasistiunionin rauhanliike oli keino lisätä liikkeen kannatusta hyödyntämällä yleistä sodanvastaisuutta ja kääntämällä keskustelu juutalaisvastaiseksi ja fasismimyönteiseksi.²⁶ Luodakseen kuvaa itsestään kansakunnan vapahtajana, Mosley hyödynsi identiteettipolitiikan retoriikkaa. Puheessaan *Britain First* Mosley puhuttelee yleisöä tovereinaan ja ystävinään ja korostaa itsensä ja yleisönsä kuuluvan samaan brittien joukkoon. Tällä tavalla hän identifioitui osaksi samaa ryhmää kuulijoidensa kanssa ja siten legitimoitui kuvaa itsestään tämän yleisön puolesta puhujana. Hän aloittaa puheensa sanoilla: ”Brittitoverit, tänä iltana Britannian kansa on täällä.” ja saa yleisöltä suosionosoitukset. Hän jatkaa: ”Tämä mielenosoitus asettaa Britannian ensin ja on siksi osoitus maailmanrauhan puolesta.”²⁷ Vetoamalla kuulijoiden isänmaallisuuteen, Mosley sai rinnastettua rauhanliikkeen vaatimukset siihen.

---

²³ Skidelsky 1975, 317–319.

²⁴ Cullen 1987, 126.

²⁵ Drabik 2017, 212–214.

²⁶ Gottlieb 2020, 749.

²⁷ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 3. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA

Puheessaan *Britain First* ja pamfletissaan *The British peace and how to get it* Mosley puhuu rauhanliikkeensä vaatimuksista aina monikon ensimmäisessä persoonassa. Rauhanliikkeen vastustajia, tai sen vastaiseksi kuvailemia tahoja puhutellaan aineistossa monikon kolmannessa persoonassa. Näin Mosley sai luotua vastakkainasettelun ”meidän” ja ”heidän” välille. Saavuttaakseen lisää kannatusta, Mosley esitti kansan yhteiseksi viholliseksi ”vanhan jengin”, joka oli hänen mielestään vastuussa lähes miljoonan britin kuolemasta ensimmäisessä maailmansodassa.²⁸ Tämä ”vanha jengi” koostui kolmen isoimman puolueen eli konservatiivien, työväenpuolueen ja liberaalien poliittisesta eliitistä, joka oli Mosleyn sanojen mukaan ”pettänyt kansamme”. Mosley syyttää tätä pettureiden sakkia yrityksestä tappaa uudet miljoona englantilaista lähestyvässä sodassa. Jos he näin tekisivät hän varoittaa: ”Me, brittikansa pyhällä vallankumouksella kansan julistetulla tahdolla syöksemme teidät valtaistuimiltanne, joita häpäisette.”²⁹ Hyödyntämällä sodan pelkoa, Mosley sai haastettua vallassa olevat puolueet, joiden politiikka alkoi olla sodalle myönteisempää.

Vuoden 1937 yleisen järjestyksen laki oli antanut poliisille valtuudet kieltää kaikki puolisoitilaalliset liikkeet. Tämä oli Mosleyn johtamalle BUF:lle kova isku. Mosley oli kielletty valtaosasta suurimmista saleista vuodesta 1937 lähtien ja puhetilaisuus Earl’s Court -näyttelyhallissa onnistui vain yllättävän peruuntumisen takia. Kun vuonna 1934 BUF:llä oli noin 40 000 jäsentä, vuonna 1939 niitä oli vain noin 10 000.³⁰ Näin ollen fasistinen rauhanliike oli tapa ohittaa vuoden 1937 yleisen järjestyksen lain aiheuttama näkyvyyden väheneminen. Lokakuussa 1938 Münchenin sopimuksen jälkeen kolmen suuren puolueen kanta vaihtui myöntyväisyyspolitiikasta sotapolitiikaksi, mutta kansa oli enimmäkseen vielä rauhan puolella.³¹ Tämä oli sopiva tilaisuus Mosleylle yrittää lisätä kannatustaan painottamalla tarjoamaansa rauhan vaihtoehtoa kolmen valtapuolueen sotapolitiikalle.

Fasistisen rauhanliikkeen menestymisen esteenä Mosley näki lehdistön, joka hänen mukaansa sensuroi BUF:ää, mutta mainosti kaikkien muiden puolueiden sanomaa. Puheessaan Mosley vitsailee, kuinka työväenpuolueen poliitikon saatua pienen luokkahuoneen täytettyä kannattajillaan, lehdistö ylistää sitä seuraavan aamun uutisissa, mutta kun hän täyttää Earl’s Court -näyttelyhallin 30 000 ihmisellä, siitä ei tule kukaan kuulemaan. Mosley kyseenalaistaa käsityksen vapaasta lehdistöstä Britanniassa. Hän sanoo: ”Kun he sanovat, että sensurointia

---

²⁸ Love 2007, 452.

²⁹ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 3. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

³⁰ Skidelsky 1975, 330–331.

³¹ Goddard 2015, 106.

on muissa maissa (viitaten natsi-Saksaan), mutta ei ole Britanniassa, paljastamme heidän valheensa heti.”³² Mosleyn mukaan lehdistön sensurointia toteutti rahavalta, joka: ”edistää kaikkea kansakunnalle haitallista, myy kansalle valheellisia uutisia, valheita ja ajaa oman ryhmänsä etua kansakunnan edun ylitse.”³³ Näin hän kyseenalaisti lehdistön vaikuttimet esittämällä lehdistön rahavallan äänitorvena. Siten Mosley täsmensi vastakkainasettelun lehdistön ”valheiden” ja hänen puhumiensa ”totuuksien” välillä. Asettamalla itsensä luotettavimmaksi tiedon lähteeksi, hän haastoi median narratiivin, minkä toivoi lisäävän kannatustaan.

Rauhankampanjalla tavoiteltiin myös naisten kannatusta. Naisilla pasifismi oli miehiä yleisempää ja naisilla olikin tärkeä rooli BUF:n sodanvastaisessa kampanjassa. Liikkeen aktiivisimmista osallistujista ainakin neljäsosa oli naisia, minkä takia naiset otettiin huomioon myös rauhanliikkeen viestinnässä. Naisfasisteille tärkeää oli esimerkiksi valtion rahojen käyttö sotateollisuuden sijasta parempiin tarkoituksiin, kuten työttömyyden kukistamiseen.³⁴ Mosleyn retoriikassa rauhanliikkeen merkitys kansalaisista huolehtimisessa oli merkittävä. ”Kuvitelkaa, minkä kansakunnan me voisimme yhdessä rakentaa, jos ihmisten räjäyttämiseen suunniteltu tuotanto suunniteltaisiin sen sijaan nostamaan ihmiset kohti korkeampaa elämää.”, kirjoittaa Mosley.³⁵ Tällainen retoriikka vetosi etenkin naiskuulijoihin ja lisäsi omalta osaltaan BUF:n kannatusta.

Fasisteille rauhankampanja oli myös mahdollisuus tuoda puolueen muita ideologisia tavoitteita esille. BUF:n viestinnän tavoitteet keskittyivät kolmeen pääteemaan, jotka olivat tulkinta taloudellisesta kriisistä ja sen korporatistisesta ratkaisusta, antisemitismi ja ulkopolitiikka.³⁶ Kaikki nämä aatteelliset piirteet muokkasivat fasistisen rauhanliikkeen retoriikkaa. Rauhanliike oli siten keino lisätä puolueen tavoitteiden julkisuutta, mutta myös välttämättömyys Mosleyn menestymiselle. Puheessaan hän korostaa, miten kansallinen vallankumous olisi mahdollista vain rauhan oloissa.³⁷ Mosleylle rauhanliikkeellä oli siis myös itsekäs tarkoitus, sillä vain se muodostaisi tarpeelliset olosuhteet hänen valtaannousulleen.

---

³² ”Britain First”, 16.7.1939, s. 4–5. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA. Sulkujen teksti on kirjoittajan lisäämä.

³³ Ibid., 6.

³⁴ Gottlieb 2020, 747–749, 752.

³⁵ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 5. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

³⁶ Cullen 1987, 116.

³⁷ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 15. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

Rauhankampanja kannatuksen tavoitteluna vaikutti aluksi onnistuvan suunnitelmien mukaisesti. BUF:n kannatus lisääntyi Mosleyn aktiivisen kampanjoinnin seurauksena.³⁸ Asettumalla kolmen suuren puolueen sotapolitiikkaa vastaan ja hyödyntämällä kansan sodanvastaisuutta, Mosley rakensi kuvaa itsestään kansakunnan puolustajana. Puheessaan Mosley kertoo vaikeuksien täyttämästä poliittisesta matkastaan: ”Ystäväni, olen taistellut siitä lähtien, kun 22-vuotiaana astuin politiikkaan ja niin kauan kuin minussa henki piisaa, jatkan taistelua.”³⁹ Retoriikan tavoitteena oli luoda kuvaa kansojen massoista rahavallan korruptoimaa puoluepolitiikkaa ja lehdistöä vastaan. Yrityksestä huolimatta BUF:n rauhanliikkeellä ei ollut suurta vaikutusta Britannian ulkopoliittikkaan. 1930-luvun myöntyväisyyspolitiikan syyt johtuivat senhetkisestä sisä- ja ulkopoliittisesta tilanteesta, johon kotimaisella fasismilla ei juurikaan ollut vaikutusta. Juutalaisvastainen retoriikka saattoi kostautua Mosleylle, koska se vieraannutti suuren osan potentiaalisista kuulijoista.⁴⁰

2.2 Fasismin sympatia

Mosleyn fasismi oli alkuaikoinaan saanut runsaasti vaikutteita Mussolinilta. Fasistinen retoriikka perusteli autoritaarisuuttaan käsityksillä kansallisesta rappeutumisesta, vahvojen johtajien puutteesta ja juutalaisten salaliitoista.⁴¹ Mosley otti mallia varsinkin korporatistisen talousmallinsa suhteen.⁴² Korporatistisissa maan taloutta ja hallintoa kontrolloivat eri työnantaja- ja ammattiliitoista koostuvat ammattikunnat. BUF:n korporatistisissa ylin päätösvalta oli Kansallisella korporaatiolla, joka viime kädessä hallitsi kaikkia muita ammattikuntia. Ristiriitatilanteissa kuluttajista koostuvalla eturyhmällä oli ratkaiseva päätösvalta. Mosley tiedosti kuitenkin, että kokonaisvaltainen taloudellinen muutos vaatisi vallankumousta. Siksi hän ihaili Mussolinia, joka oli jo vuonna 1922 tehnyt onnistuneen fasistisen vallankaappauksen Italiassa.⁴³ Mosleyn läheinen suhde fasistiseen Italiaan vaikutti rauhanliikkeen retoriikkaan.

Vuonna 1935 Italian hyökättyä Etiopian keisarikuntaan eli Abessiniaan, Mosley käynnisti ensimmäisen rauhankampanjansa. BUF:n Mind Britain’s Business -kampanjan oli tarkoitus pitää Britannia erossa konfliktista. Kampanjan retoriikassa italialaiset olivat menneet

---

³⁸ Love 2007, 464.

³⁹ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 22. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁴⁰ Strang 2008, 481, 483–484.

⁴¹ Sihvonen 2008, 3.

⁴² Love 2007, 450–451.

⁴³ Cullen 1987, 121; Love 2007, 451–452.

tekemään urotyötä Abessiniaan palauttamalla kurin ”barbaareille”. Rauhankampanja onnistui tavoitteessaan estää sotilaalliset keinot Italiaa vastaan painostamalla poliitikkoja ja levittämällä miljoonia lentolehtisiä kaduilla.⁴⁴ Myöhemmin on käynyt ilmi, että BUF sai kuukausittain 3 000 puntaa Italian hallitukselta, minkä vastineeksi Mosley oli luvannut levittää sodanvastaista propagandaa. Vuonna 1936 maksu oli pienentynyt 1 500 puntaan kuussa seurauksena Mosleyn Berliinin vierailusta. Maaliskuun 1937 jälkeen BUF ei enää vastaanottanut maksuja Italiasta, koska liike oli siirtynyt lähemmäs kansallissosialistisen Saksan mallia.⁴⁵

1930-luvun Britanniassa tunnettiin yleistä myötätuntoa Saksaa kohtaan Versailles’n rauhansopimuksen takia. Sen takia monet britit uskoivat aluksi Hitlerin puheita Versailles’n sopimuksesta rauhan esteenä.⁴⁶ ”Saksassa on paljon puutetta tärkeistä raaka-aineista epäoikeudenmukaisten rauhansopimusten vuoksi.”, sanoo Mosley.⁴⁷ Hitler painotti retoriikassaan jokaisen maan itsemääräämisoikeutta ja Saksan oikeutta yhdistää saksalaiset kansat. Britanniassa tavalliset kansalaiset ajattelivat, että miksi estäisimme Hitleriä yhdistämästä kansaansa sotimalla tätä vastaan.⁴⁸ Haluttiin uskoa Hitlerin vaatimusten rajoittuneisuuteen ja ajateltiin, että antamalla Saksan liittää Itävalta ja Tšekkoslovakian sudeettialueet Saksaan, tilanne rauhoittuisi. Kun Münchenin sopimuksen jälkeen lokakuussa 1938 Hitlerin retoriikka, joka aluksi perustui kansainvälisiin normeihin, muuttui voimapolitiikaksi, Britannian ulkopoliitikassa tapahtui selvä muutos.⁴⁹

Kaikkien mielipiteitä Hitlerin voimapolitiikka ei kuitenkaan muuttanut. BUF oli aloittanut uuden rauhankampanjansa maaliskuussa 1938 sen jälkeen, kun Itävalta liitettiin 12. maaliskuuta natsi-Saksaan.⁵⁰ Puheessaan Mosley kehuu Hitlerin kykyä nostaa Saksa merkittäväksi eurooppalaiseksi vallaksi. Hän vertaa Hitleriä demokraattisiin johtajiin: ”Miehet, jotka ovat tehneet itsensä eivät muutu hulluiksi; hulluiksi muuttuvat ne, jotka muut ovat tehneet.”⁵¹ Tämä oli vastaväite niille, jotka olivat sanoneet Hitleriä maailmanvaltiutta tavoittelevaksi hulluksi. Mosleylle Hitler oli esimerkillinen taistelija, joka asetti maansa ensin ja rakasti maataan, aivan kuten hänkin. Hän kirjoittaa: ”Koska rakastamme maataamme,

---

⁴⁴ Thompson 2020, 585–586.

⁴⁵ Love 2007, 453–454.

⁴⁶ Strang 2008, 487, 492.

⁴⁷ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 19. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁴⁸ Goddard 2015, 113–117; Gottlieb 2020, 749.

⁴⁹ Goddard 2015, 115; Strang 2008, 492, 516.

⁵⁰ Drabik 2017, 217.

⁵¹ ”Britain First”, 16.7.1939 s. 18. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

pystymme ymmärtämään ja tekemään yhteistyötä muiden maataan rakastavien kanssa.”⁵²

Näin Mosley yritti muodostaa kuvaa itsestään Hitlerin kaltaisena johtajana. Vertailussaan hän on joutunut käymään samanlaisia kamppailuja kuin Hitler kansansa puolesta. Retoriikan tavoitteena oli rinnastaa Saksan sisällä käyty Hitlerin voittama valtakamppailu siihen taisteluun, jota fasistit kävivät nyt rauhan puolesta ”sotahulluja” vastaan.

Vastustiko fasistinen rauhanliike sotia yleisesti, vai vain ”väärää” sotaa? Rauhanliikkeen retoriikka viittaa siihen, että BUF ei ollut pasifistinen liike siinä mielessä, että se olisi vastustanut kaikkia sotia. Tärkeintä liikkeelle oli välttää sota muita fasisteja vastaan. *The Manchester Guardian* kirjoittaa 8.4.1938 Mosleyn sanoneen: ”Välttääksemme sodan uhka, tämänhetkisiä jännitteitä Saksan ja Britannian välillä täytyy vähentää.” Mosley perustelee jännitteiden tarpeettomuutta lisäämällä saksalaisten olevan jopa ”yliloogisia, kansallismielisiä ja kaiken kansainvälisen vastaisia”.⁵³ Näin retoriikalla muodostettiin positiivista kuvaa Saksasta, minkä tarkoituksena oli liennyttää sotaan johtavaa vihamielisyyttä saksalaisia kohtaan.

Siinä missä monet muut olivat huolissaan diktatuurien laajentumispyrkimyksistä, brittifasisteille se ei ollut isoin huolenaihe. Sen sijaan fasistinen rauhanliike esitti sodan todellisina yllyttäjinä juutalaisten hallitsevat demokratiat. BUF yhdisti retoriikassaan taistelun demokratian puolesta olevan käytännössä taistelu juutalaisten puolesta. Todisteena tälle väitteelle esitettiin se, ettei Britannia ollut julistanut sotaa Neuvostoliitolle tämän hyökättyä Suomeen, mutta Saksalle se oli julistanut sodan käyttäen tekosyynä Puolan puolustamista. Tämä oli fasisteille merkki siitä, että sota Hitlerin hallintoa vastaan käydään todellisuudessa, jotta juutalaiset voisivat jatkaa saksalaisten riistämistä.⁵⁴ Pamfletissaan Mosley kirjoittaa saksalaisten näkökulmasta:

Me olemme kyllä kykeneväisiä muuttamaan hallintojärjestelmäämme, mikäli me niin haluamme; mutta jos kukaan ulkopuolinen yrittää sanella minkälainen järjestelmämme tulisi olla, taistelemme viimeiseen asti vastustaaksemme heitä.⁵⁵

---

⁵² ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 8. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁵³ *The Manchester Guardian*, 8.4.1939, ”Premier’s realism”.

⁵⁴ Griffiths 2005, 683, 685.

⁵⁵ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 3. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

Retoriikan tavoitteena oli osoittaa kansallissosialistinen Saksa viattomana sodan syttymiseen ja paljastaa sodan ”todelliset syylliset” eli juutalaiset. Mosley tiedosti juutalaisten olevan näkyvin vierasperäinen ryhmä Britanniassa ja hyödynsi Britannian antisemitismin pitkää perinnettä oikeuttaakseen Manner-Euroopan fasististen tovereidensa toimet.⁵⁶ Terminoimalla eli poissulkemalla juutalaiset varsinaisten brittien joukosta, Mosley pohjustaa ajatusta juutalaisina kaiken pahan taustalla. Brittifasisteille juutalaiset näyttäytyivät fasismin suurimpina vastustajina. Tämän takia rauhanliikkeessä ajateltiin, että sota Italiaa tai Saksaa vastaan olisi sota, joka hyödyttäisi vain juutalaisia.

Osoitus fasistisen rauhanliikkeen Hitlerin ja kansallissosialistisen Saksan sympatian laajuudesta oli se, miten kauan liikkeessä uskottiin neuvotteluilla saatavaan sopimukseen. Siinä, missä muilla luottamus Hitlerin lupauksiin oli jo viimeistään maaliskuussa 1939 tapahtuneen Tšekkoslovakian miehityksen jälkeen menetetty, BUF:n kannattajat jatkoivat yhä luottamusta Hitleriin. Ranskan valtaaminen olisi rauhanliikkeen fasisteille hyvä asia, sillä se olisi ”tuottanut vaadittavan olosuhteen, jossa Britannian täytyisi anoa rauhaa.”⁵⁷ Brittifasistien käyttämä näkökulma oli se, että Chamberlain julisti sodan ensin, ei Hitler.⁵⁸ Tästä näkökulmasta tarkasteltuna rauhanliikkeen aktivistit kyseenalaistivat sen käsityksen, että Hitler olisi halunnut sotaa Britanniaa vastaan. ”Kun syytätte Saksaa ja sen johtajaa Hitleriä tarkoituksesta hyökätä ja kukistaa Britannian imperiumi, mitä todisteita teillä on?”, haastaa Mosley.⁵⁹ Hänen mielestään ei ollut mitään syytä ajatella Britannian olevan vaarassa.

Pamfletissaan Mosley väittää, että Britannia voisi helposti sopia rauhan Saksan kanssa menettämättä turvallisuuttaan. Hän kyseenalaistaa täysin väitteen, jonka mukaan rauhansopimuksesta seuraisi se, että Saksa myöhemmin hyökkäisi Britanniaan.⁶⁰ BUF ei kuitenkaan ollut yksin uskomuksessaan neuvotteluratkaisuun Saksan kanssa.

Työväenpuolueen aktiivisin sodanvastaisin edustaja Richard Stokes oli myös sympaattinen fasismin ja uskoi, että natsi-Saksan tavoitteet olivat väärinymmärrettyjä. Hänen mukaansa Saksa oli pakotettu sotaan muiden toimesta ja maiden rajojen uudelleenpiirto turvaisi rauhan. Stokesin mukaan Britannia ja Ranska olivat pakottaneet Saksan liittämään Itävallan itseensä. Tšekkoslovakia oli puolestaan linnoitusvaltio ”suunnattu ilmiselvästi Saksaa vastaan”. Puola

---

⁵⁶ Tilles 2011, 88.

⁵⁷ Griffiths 2005, 685.

⁵⁸ Gottlieb 2020, 757.

⁵⁹ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 20. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁶⁰ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 3. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

oli sen sijaan tehnyt aggressiivisuudellaan rauhanomaisen ratkaisun mahdolliseksi ja Ranska janosi Saksan alueiden valtaamista. Stokesin mielestä kiistalla Hitleriä vastaan oli ”paljon laajemmat taustasyyt ja oli älyllistä laiskuutta uskoa toisin”.⁶¹

Sodanvastaisille fasisteille rauha oli mahdollisuus rakentaa uusi fasistinen maailmanjärjestys. He uskoivat, että läntinen maailma olisi pelastettavissa rappiolta yhdessä muiden fasistien kanssa. Mosley oli jo vuonna 1933 hahmotellut maailmaa, joka olisi vapautettu köyhyydestä ja sairauksista. Tässä uudessa fasistisessa maailmassa ihmiskunta ”marssisi yhdessä kohti korkeampaa ja jalompaa sivilisaatiota.” Fasistien kuvitelmissa Britannian, Italian ja Saksan valtakunnat, jotka yhdessä hallitsivat neljäsosaa koko maailman maa-alueesta, voisivat järjestää maailmanmarkkinat uusiksi omaamallaan luonnonvaroilla. Tämän olisi tarkoitus turvata kestävä fasistinen rauha poistamalla kaikki sodan aiheuttajat.⁶²

Pamfletissaan Mosley kirjoittaa ”johtavien maiden” oikeudesta ottaa takapajuisten alueiden maat ja luonnonvarat haltuunsa kehittääkseen näitä alueita paremmiksi. Kuvailemalla näiden alueiden ihmisiä vähemmän kehittyneiksi, heidän valtaamisensa oikeutetaan. ”On silkkää hulluutta tehdä kaikista tämänkaltaisista tapahtumista tilaisuus maailmansodalle.”, kirjoittaa Mosley. Hän perustelee ”rauhanomaista rajojen uudelleenpiirtämistä ja luontaista ja järjestyksenmukaista suurten ja viriilien kansojen laajentumista” sillä, että nämä alueet voivat kehittyä vain ”suurten kansakuntien tunnustetussa johtajuudessa”.⁶³ Siten, jos Italia tai Saksa haluaa suojella kansallista etuaan laajentamalla vähemmän kehittyneille alueille, se on heidän luontainen oikeutensa ja hyödyttäisi myös niitä kansoja, jotka valloitettaisiin. Rauhan edistämiseksi riittäisi siis vain johtavien fasististen maiden yhteisymmärrys ja ystävyys.

Tällaisella retoriikalla brittifasistit pyrkivät oikeuttamaan myös omaa valtakuntaansa. Esittämällä valtakuntien olemassaolo myös valloitettavia hyödyttävänä asiana, poistetaan Britannialta tarve sodalle puolustaakseen maita, jotka joutuvat Italian tai Saksan laajentumisen kohteiksi. Liittämällä argumenttiin yleisesti hyväksytyjä arvoja, kuten hyvinvointi, oikeudenmukaisuus tai tehokkuus, tehdään argumentin kiistämisestä itsessään vaikeampaa.⁶⁴

---

⁶¹ Crowcroft 2008, 514–515, 522.

⁶² Thompson 2020, 581–582.

⁶³ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 6. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁶⁴ Summa 1996, 70.

Vaikka lienee ilmeistä, että fasistisella liikkeellä oli fasistisia sympatioita, kuvaavaa on kuitenkin se, miten pitkälle oltiin valmiita menemään Italian ja natsi-Saksan miellyttämisessä. Huolimatta siitä, että Britannia virallisesti vastusti Mussolinia ja Hitleriä, Mosley ja muut fasistit olivat valmiita riskeeraamaan Britannian turvallisuuden antamalla näiden maiden vahvistua. BUF asetti ilmeisesti toivonsa sen varaan, että he onnistuisivat itsekin vastaavassa vallankaappauksessa, jolloin Britannia voisi liittyä muiden eurooppalaisten fasistien kanssa muodostaakseen fasistisen rauhanblokin. Avoin sympatia varsinkin natsi-Saksaa kohtaan ei välttämättä palvellut tavoitetta pitää Britannia erossa sodasta. Tämä johtui siitä, että kansa oli tietoinen natsi-Saksassa tapahtuneista väkivaltaisuuksista, kuten ns. pitkien puukkojen yöstä.⁶⁵ Mahdollista mainehaittaa enemmän Mosley välitti siitä, että hän säilyttäisi hyvät suhteet Italian ja Saksan kanssa. Tämä oli erityisen tärkeää siksi, että BUF, jolla oli huomattavat propagandakulut, saisi jatkossakin rahoitusta näiltä mailta.

---

⁶⁵ Thompson 2020, 585.

3 ”Rahoitusalan käskyläiset ja Juudan sakaalit” – sota rahavallan ja kommunistien juonena

3.1 Antikapitalismi – sodanlietsojien taloudelliset vaikuttimet

Mosley hyödynsi rauhanliikkeensä retoriikassa hänen ajattelulleen hyvin tärkeää tulkintaa kapitalismin ongelmista. Hän vastusti esimerkiksi vapaita markkinoita ja kannatti sen sijaan omavaraisia talousblokkeja. Mosley lainasi talouspoliittiseen ajatteluunsa keynesiläisestä talouspolitiikasta peräisin olevan idean, jonka mukaan deflaatio ja menojen leikkaaminen, jotka olivat ajan malliratkaisu taloudellisiin ongelmiin, hyödyttivät todellisuudessa vuokraajien ja pankkiirien eturyhmää.⁶⁶ Rauhanliikkeessään vuokraajien ja pankkiirien termit olivat vaihtuneet juutalaisiksi, jotka olivat Mosleyn retoriikan perusteella sodan taloudellisen motiivin taustalla. Mosley huomasi senhetkisessä talousjärjestelmässä vallitsevan etujen ristiriidan työnantajien ja työntekijöiden välillä, mutta hän kiisti kommunistisen käsityksen luokkataistelusta. Hänelle taistelussa ei ollut kyse yhteiskuntaluokista, vaan taistelu käytiin tuottajien ja pankkiirien välillä. Näin Mosley päätyi kannattamaan fasisista talousratkaisua, joka oli keskitie sosialismin ja vapaan markkinatalouden kapitalismin välillä. Ratkaisu oli korporatismi, jossa ammattiliitot ja työnantajat toimivat teollisuuden yhteisjohtajina. Tuloksena olisi väitetysti valtiojohtoinen korkeapalkkainen talous, johon päästäisiin turvaamalla kotimarkkinoiden kysyntä.⁶⁷

Mosleyn tulkinta vallitsevasta valtiojärjestyksestä voidaan kiteyttää hänen käyttämällään käsitteellä *taloudellinen demokratia*. Taloudellisen demokratian käsitteellä hän tarkoitti tilannetta, jossa demokratiaan kuuluva kansanvalta oli kansainvälisten kapitalistien kaappaama. Mosley argumentoi, että rahavallan avulla nämä kansainväliset kapitalistit hallitsivat julkista mielipidettä omistamallaan lehdistöllä ja puolueiden avulla. Hän väitti rahavallan kontrolloivan taloudellisesta tuesta riippuvaisia valtapuolueiden ehdokkaita tarjoamalla heille taloudellista tukea, joka auttoi ehdokkaita vaaleissa.⁶⁸ Pamfletissaan Mosley kirjoittaa pankkiirien pyörittävän valtiota juutalaisten hyväksi. Hän väittää rahoittajien olevan todellinen voima hallituksessa, joka ajaa sotapolitiikkaa – ei kansan, vaan kansainvälisen

---

⁶⁶ Skidelsky 1975, 71, 140.

⁶⁷ Ibid., 141, 304.

⁶⁸ Griffiths 2005, 676.

finanssin vuoksi. Sodalla ei Mosleyn mielestä ollut mitään tekemistä Britannian kansan kanssa, koska tämä ei hyötyisi siitä millään tavalla. Mosleyn mielestä ainoa sodasta hyötyvä taho oli ”juutalainen finanssi”, joka puolusti omistuksiaan Itä-Euroopassa ja rikastui sotateollisuudella.⁶⁹

The Manchester Guardian kirjoittaa 28.8.1939 juuri ennen sodan syttymistä Mosleyn kritisoineen Britannian hallitusta, joka ”Puolan käskystä on valmis hyökkäämään kenen tahansa kimppuun, joka uhkaa maataan johtavia rahoittajia.”⁷⁰ Siitä huolimatta, että BUF:n syytökset muiden saamasta kansainvälisestä rahoituksesta olivat ristiriidassa puolueensa rahoituksen kanssa,⁷¹ jatkoi Mosley muiden puolueiden arvostelemista. Hän kutsui poliittisia vastustajiaan ”rahoitusalan käskyläisiksi ja Juudan sakaaleiksi”, jotka uhrasivat kansansa palvelukseen omistajiaan.⁷² Retoriikallaan Mosley personifioi poliittiset vastustajansa korruptoituneiksi rahavallan orjiksi, mutta erotti itsensä samanlaisesta vertauksesta haastamalla kyseiset poliitikot väittelyyn. Uskottavuuttaan hän rakensi yllyttämällä kaikkia kuulijoitaan selvittämään väitteidensä todenmukaisuuden. Mosley tiedosti, että hänen puheensa Earl’s Court -näyttelyhallissa suurelle yleisölle oli poikkeuksellinen mahdollisuus mainostaa hänen omaa liikettään. Tämän takia Mosley pyrki puheessaan aktivoimaan kuulijoitaan, jotta he lukisivat puolueen muuta poliittista materiaalia, sillä muuten nämä materiaalit jäisivät vaille vaikutusta.

Retoriikan tarkoitus on usein liittää tiettyjä piirteitä kuvaamaan tiettyjä henkilöitä tai asioita. Jokin henkilö tai asia voi olla esimerkiksi hyödyllinen, kunniallinen ja moraalinen, kun taas toiset ovat hyödyttömiä, kunniaattomia ja moraalittomia.⁷³ Argumentin vakuuttavuudessa on olennaista liittää itseensä tai edustamaansa ryhmään tai kannattamaansa asiaan positiivisia piirteitä, mutta samalla yhdistää negatiiviset piirteet vastustajiinsa. Joistakin asioista voidaan puhua avoimen positiivisesti tai negatiivisesti, mutta myös näennäisen neutraaleissa kuvauksissa esiintyy sanavalintoihin liittyvää arvostusta tai väheksyntää.⁷⁴

Rauhanretoriikassaan Mosley samaistaa kapitalismin, rahavallan, pankkiirit, finanssin ja rahoittajat kuvaamaan samaa ongelmaa eli juutalaisten käsissä olevaa taloutta. Näin hän

---

⁶⁹ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 2. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁷⁰ *The Manchester Guardian*, 28.8.1939, ”Sir Oswald Mosley”.

⁷¹ Love 2007, 456.

⁷² ”Britain First”, 16.7.1939, s. 10–11. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁷³ Haapanen 1996, 43.

⁷⁴ Perelman 2007, 29.

hyödyntää synonymian retorista keinoa eli saman ajatuksen toistamista eri sanoja käyttäen.⁷⁵ Juutalaisvastaisuuden taustalla oli esimerkiksi vuonna 1912 tapahtunut Marconi -skandaali, jossa katsottiin juutalaisten yritysjohtajien hyötynen epäoikeudenmukaisesti valtion urakoista.⁷⁶ Marconi -skandaaliin osallistuneita syytettiin sisäpiiritiedon hyödyntämisestä osakkeiden ostossa juuri ennen kuin langattomia lennättimiä valmistanut Marconi Company sai valtiolta urakan. Tällaiset juutalaiseen finanssiin kohdistuneet syytökset ja epäilykset helpottivat negatiivisten asioiden rinnastamista juutalaisiin tai juutalaisuuteen mutta myös neutraaleiden asioiden kääntämistä negatiivisiksi liittämällä argumenttiin juutalaiset. Talusasioita kuvailevassa juutalaisvastaisessa retoriikassaan Mosley hyödynsi kansalaisten kielteisiä ennakkoluuloja juutalaisista. Liittämällä juutalaisiin sellaisia stereotyyppioita, kuten ahneus, petollisuus, loismaisuus ja valehtelevuus, Mosley pystyi heidän kauttaan esittämään sodan nepotismia harjoittavan eturyhmän voitontavoitteluna.

Pamfletissaan Mosley kirjoittaa kaikkien järkevien ihmisten kannattavan rauhaa. Täten hän ajaa kuvaa rauhasta järkevästä kantana ja sodasta hulluna. Hän painottaa rauhan olevan kunnia, ei nöyryytys, siitakin huolimatta, että tässä vaiheessa Britannia oli jo julistanut sodan. Kunniallisen rauhan mahdollistaisi Mosleyn mielestä se, että Britannian kansalta ei ollut kysytty mielipidettä sodasta, josta hän piti vastuussa juutalaista finanssia.⁷⁷ Näihin aikoihin syksyllä 1939 Mosley kiersi ympäri maata keräten kannatusta kansanäänestykselle. *The Scotsman* kirjoittaa 9.10.1939 Mosleyn vaatineen kansanäänestystä – sota vai rauha. ”Antakaa heidän vaatia rauhaa”, pyytää Mosley.⁷⁸ Sama teema toistuu 16.10.1939, kun *Birmingham Gazette* uutisoi Mosleyn vaatineen jälleen kansanäänestystä. Mosleyn mielestä kysymystä miljoonan britin lähettämistä kuolemaan ei pitäisi jättää ”muutaman viisi vuotta sitten valitun parlamentaarikon harteille”.⁷⁹ Asia toistuu vielä viikkoa myöhemmin 23.10.1939, jolloin *Daily Express* uutisoi Mosleyn vaatineen Manchesterissä 1 500:aa kuulijaa liittymään vaatimukseensa kansanäänestyksestä. Vastineeksi hän oli valmis todistamaan kaikkien varojensa tulleen brittikansalta⁸⁰, mikä ehkä sillä hetkellä piti paikkansa.

---

⁷⁵ Perelman 2007, 46–47.

⁷⁶ Love 2007, 459.

⁷⁷ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 1. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁷⁸ *The Scotsman*, 9.10.1939, ”SIR OSWALD MOSLEY – War Issue Referendum Urged – NO BUSINESS IN EAST EUROPE”.

⁷⁹ *Birmingham Gazette*, 16.10.1939, ”Mosley Asked if He Would Trust Hitler’s Word”.

⁸⁰ *Daily Express* 23.10.1939, ”Mosley seeks vote on peace or war”.

1930-luvun alkupuoliskolla Britannian taloudellinen tilanne ei mahdollistanut sotilaallista varustautumista. Tämän takia Britannia yritti neuvotella natsi-Saksan kanssa aseistariisuntaja asevalvontasopimuksia. Sopimukset rajoittivat esimerkiksi Saksan laivaston hankintoja, jotka saivat olla korkeintaan 35 prosenttia Britannian vastaavista hankinnoista. Tähän linjaukseen tuli kuitenkin äkillinen muutos Münchenin sopimuksen jälkeen. Siitä eteenpäin Britannia sitoutui pikaiseen uudelleenvarustautumiseen, jolle ei asetettu minkäänlaisia taloudellisia rajoitteita.⁸¹ Mosley hyödyntää puheessaan tätä taloudellista tosiseikkaa. Hän muistuttaa yleisölleen ajasta vuonna 1930, jolloin hän toimi kruunun ministerinä työväenpuolueen hallituksessa:

Halusin käyttää 100 miljoonaa puntaa Britannian kansan hyväksi, he sanoivat sen tuhoavan taloudellisen järjestelmämme. Nyt he löytävät 500 miljoonaa puntaa rahoittajien ulkomaiselle sodalle ja meille kerrotaan taakan valuvan kuin vesi hanhen selästä.⁸²

Kyseisellä havainnollistuksella Mosley halusi herättää yleisössään vihamielisyyttä muita puolueita kohtaan, jotka hänen retoriikkansa perusteella käyttivät rahat sotimiseen sen sijaan, että niillä olisi edistetty kansalaisten hyvinvointia. Samalla hän ylisti itseään ainoana kansasta todella välittävänä poliitikkona.

Puheessaan Mosley lupaa BUF:n toteuttaman kansallisen vallankumouksen päihittävän sotaa lietsovan rahavallan. Pamfletissaan hän pelottelee yleisöään ajatuksella siitä, että sodan jatkuessa kukistuisi viimeinen este juutalaisen finanssin maailmanhallinnalle. Mosley väittää BUF:n olevan ainoa vanhojen puolueiden rahavaltaa vastustava liike, joka pystyy vielä pelastamaan kansakunnan pysäyttämällä järjettömän sodan. Ainoat tahot, jotka kärsisivät fasistisen rauhanliikkeen tavoitteista, olisivat ”poliitikot ja taloudelliset kahleet”. Hän tarjoaa rauhan olevan mahdollisuus tavalliselle kansalle hyvään elämään täynnä vaurautta ja onnellisuutta, tietenkin fasistien ohjauksessa.⁸³

Liittämällä tulkintansa kapitalismin kriisistä rauhanliikkeensä retoriikkaan, Mosley sai vedottua myös niihin kansalaisiin, jotka olivat kärsineet 1930-luvun Britannian teollisesta laskuvaiheesta sekä työttömyydestä. Mosleyn hahmottelema taloudellinen demokratia, jossa vain raha ratkaisee, tarjosi selityksen poliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen kyllästyneelle

---

⁸¹ Goddard 2015, 98–99.

⁸² ”Britain First”, 16.7.1939, s. 22. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁸³ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 7–8. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA; ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 4–5, 7. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

kansalaiselle. Hän sitoi hyvinvointia tavoittelevan kuulijan toiveet omaan puolueeseensa esittämällä sen ainoana korruptoitumattomana liikkeenä. Mosleyn argumenttien looginen perustelu nojasi yleisössään vallitseviin kielteisiin kuviin juutalaisesta rahatoimesta. Mikä muukaan kuin kansainvälinen salaliitto voisi selittää sodan? Mosley pyrki rauhanretoriikallaan saamaan yleisönsä ajattelemaan: ”Jos rahavalta kannattaa sotaa, niin minä kannatan rauhaa.”

3.2 Antikommunismi – järjestystä kaaoksen tilalle

Mosleyn pesäero kommunismiin perustui erotteluun kommunismin tuhoisasta luonteesta ja fasismin rakentavasta luonteesta. Fasisteille vallankumous olisi keino palauttaa yhteiskunnan menettämät hyvät asiat, kun taas kommunistit pyrkivät Mosleyn tulkinnan mukaan tuhoamaan yhteiskunnan. Hän väitti bolševistinen vallankumouksen tuovan mukanaan taloudellisen kaaoksen ja anarkian. Fasistinen vallankumous palauttaisi puolestaan järjestyksen ja moraalin. BUF:n tavoitteena oli täten korvata nykyinen saastunut yhteiskunta uudella ja paremmalla, mutta pitäen kiinni Britannian identiteetistä ja perinteistä.⁸⁴

Erottautuakseen sekä poliittisesta oikeistosta että vasemmistosta, BUF käytti kaksoisuhan retoriikkaa, jossa toinen puoli riisti kansaa taloudellisesti ja toinen moraalisesti. Populistisilla liikkeillä kaksoisuhka rakentuu yleensä ”eliitistä” ja ”muukalaisista”, joiden käsistä kansan tulee ottaa valta takaisin.⁸⁵ BUF:n retoriikassa eliittiä ja muukalaisia yhdisti juutalaisuus. Antikommunistisessa keskustelussa BUF esitti kommunismin olevan juutalainen ideologia, joka yhdessä juutalaisen kansainvälisen finanssin kanssa ajoi Britanniaa kohti sotaa.⁸⁶

Kommunismi oli täten Mosleyn retoriikan mukaan aidoille briteille täysin vieras aate, joka oli tullut vieraan kansan eli juutalaisten mukana Britanniaan ja toimi brittien edun vastaisesti. Viimeinen este tämän tuhoisan kansainvälisen ideologian tiellä oli siis todellisten brittien edustama isänmaallisuus ja kansalaisuus, joilla Mosley erotti itsensä kansainvälisestä ja juurettomasta kommunismista.

Puheessaan Mosley syyttää muita puolueita kansakunnan kahtia jakamisesta puolueisiin ja yhteiskuntaluokkiin.⁸⁷ Tällainen luokkataisteluun johtava poliittinen jakolinja palvelisi hänen vastustamaansa kommunismia, joka houkutteli työväenluokkaisia kansalaisia puoleensa.

⁸⁴ Sihvonen 2008, 17, 30–31.

⁸⁵ Kerr et al., 2022, 84.

⁸⁶ Gottlieb 2020, 752.

⁸⁷ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 9. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

Mosley koki fasismin olevan ainoa vaihtoehto isänmaalliselle työväenluokkaiselle kansalaiselle, joka vastusti kommunismin kansainvälistä luonnetta, kuten hänkin.⁸⁸

Väkivaltaisimmat taistelut työväenluokkaisesta kannatuksesta käytiin nimenomaan fasistien ja kommunistien välillä. Mosley oli myöhemmin väittänyt kommunistien olleen 1930-luvulla fasistisen liikkeensä suurimpia häiritsijöitä. Hän syytti kommunisteja tahallisesta provosoinnista, jonka tarkoitus oli johtaa väkivaltaisuuksiin ja siten lietsoa luokkavihaa.⁸⁹ Tämän takia hänen retoriikassaan korostettiin luokan sijaan kansalaisuutta, jonka pohjalta uusi korkeampi sivilisaatio voitiin saavuttaa.

Antikommunistisuudestaan huolimatta Mosley hyödynsi retoriikassaan samantyyllisiä teemoja kuin kommunistitkin. Pamfletissaan Mosley hahmottelee sitä, miten uusi yhteiskunnallinen järjestys saavutettaisiin.

Luokkaerot on murrettava ja jokaisen kansalaisen energia omistettava Britannian kansakunnan palvelemiseen – kansakunnan, joka on isiemme ponnistelujen ja uhrausten ansiosta ollut olemassa loistavasti vuosisatoja ennen tätä ohikiitävää sukupolvea ja meidän omien ponnistelujemme ansiosta – nostetaan korkeimpaan kohtaloonsa.⁹⁰

Kommunisteista poiketen Mosley painotti Britannian valtiota ja brittikansalaisuutta. Hän muodosti yhteyden fasistisen tulevaisuuden korkeamman sivilisaation ja historiallisen esi-isien kovalla työllä saavutetun sivilisaation välille. Siten hän asetti itsensä ja puolueensa esi-isensä työn jatkajana.

Fasistit eivät olleet yksin kommunisminvastaisuudessaan 1930-luvun Britanniassa, vaan valtaosa poliittisesta eliitistä ja kansasta jakoi tämän mielipiteen. Moni taho olisi tuolloin toivonut Saksan tuhoavan Neuvostoliiton sodassa, koska Neuvostoliittoa pidettiin yleisesti Saksaa suurempana uhkana.⁹¹ Puheessaan Mosley arvostelee vallassa olevaa konservatiivihallitusta siitä, että tämä on haastanut riitaa Saksan, Espanjan, arabien, Italian ja Japanin kanssa, ja nyt yrittää liittoutua kommunistisen Neuvostoliiton kanssa. ”Arvon toveri Stalin, tule ja pelasta konservatiiviystäväsi”, vitsailee Mosley yleisön nauraessa. Sitten Mosley varoittaa kuulijoitaan siitä, mitä tapahtuisi Britannian osallistumisesta sotaan missään päin maailmaa. Jos Britannia osallistuisi sotaan, kansainvälinen taho yllyttäisi maailmansodan

---

⁸⁸ Love 2007, 466–467.

⁸⁹ Skidelsky 1975, 357.

⁹⁰ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 5. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁹¹ Strang 2008, 510.

ja ”juutalaiset kommunistijohtajat kaataisivat Britannian ja länsimaisen sivilisaation itsemurhasodassa”.⁹² Tällä tavalla Mosley pyrki osoittamaan konservatiivien ideologisen ristiriitaisuuden. Konservatiivipuolue, joka oli 1930-luvulla jyrkästi kommunisminvastainen, oli nyt sotilaallisesti liittoutumassa pahimman ideologisen vastustajansa kanssa. Näin Mosley pyrki asettamaan konservatiivipuolueen naurunalaiseksi ja viemään siltä poliittisen uskottavuuden.

Mosleyn rauhanliikkeen sodanvastainen retoriikka sai tukea yhteiskunnassa vallinneesta yleisestä kommunisminvastaisuudesta. Hän suuntasi antikommunistisen retoriikkansa pääasiassa työväenluokkaisille kansalaisille, joiden kannatuksesta fasistit kävivät kilpaa kommunistien kanssa. Retoriikan tavoitteena oli kuvata kommunismi sivilisaatioita tuhoavana voimana, joka hyötyisi sodan aiheuttamasta kaaoksesta. Länsi-Euroopan tuhoutuessa sodassa, kommunistinen internationaali perustettaisiin juutalaisfinanssin avustuksella. Mosley yritti vedota kuulijoidensa isänmaallisuuteen osoittamalla kommunismi yhteensopimattomana brittiläisyyden kanssa. Näin hän pyrki rakentamaan kansalaisuudesta yhteiskuntaluokkaa tärkeämmän identiteetin, johon sodanvastainen retoriikka voitiin myöhemmin perustaa.

---

⁹² ”Britain First”, 16.7.1939, s. 26–27. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

4 ”Britannia ensin” – sota muukalaisena kiistana

4.1 Isolationismi – huolehditaan omista asioistamme

Ensimmäinen maailmansota vaikutti fasistisen rauhanliikkeen ulkopoliittikkaan merkittävästi. Mosleyn kannattama isolationismi eli eristäytymispolitiikka oli seurausta sodassa koetuista tappioista ja sotaan johtaneiden syiden arvioinnista. Hän koki sodan olevan suurin osin seurausta maiden välisistä taloudellisista kiistoista. Pysyvä rauha voitaisiin saavuttaa poistamalla taloudellinen kilpailu maiden välillä, väitti Mosley. Se tapahtuisi muodostamalla taloudellisesti omavaraiset valtakunnat, jolloin sotia aiheuttava taloudellinen kilpailu katoaisi.⁹³

Rauhanliikkeensä retoriikassa Mosley painottaa sodan natsi-Saksaa vastaan olevan muukalaisten kiista, johon Britannialla ei ole mitään syytä puuttua. Puheessaan hän osoittaa kyllästymisensä vieraisiin kiistoihin:

Olemme saaneet tarpeeksemme muukalaisista kiistoista, ulkomaisten sotien uhkailusta, harhautuksista siitä, millä on merkitystä Britannian kansalle, maallemme, valtakunnallemme ja omille ongelmillemme.⁹⁴

Näin Mosley pyrki havainnollistamaan BUF:n poliittista tärkeysjärjestystä. Sotiminen veisi kansakunnan voimavarat vuosiksi, jolloin fasistien tavoittelema poliittinen uudistus lykkääntyisi. Tämä huolestutti brittifasisteja myös siksi, että ajan kuluessa fasistisen vallankaappauksen todennäköisyys pieneni.

Sen sijaan, että puututtaisiin fasistisen rauhanliikkeen mielestä muukalaisiin konflikteihin, tulisi keskittyä Britannian omiin asioihin. Luomalla fasistien ihannoima omavarainen valtakunta asettamalla Britannia ensin, ”voitaisiin ratkaista kaikki kansamme materiaaliset ongelmat”, sanoo Mosley. ”Kun sanomme: ’Huolehtikaa Britannian asioista’, me tarkoitamme sitä.”, hän vakuuttaa.⁹⁵ Retoriikallaan Mosley halusi kiinnittää kuulijoidensa huomion Britannian sisäisiin asioihin. Brittifasisteille tärkeä omavaraisen valtakunnan tavoite

---

⁹³ Skidelsky 1975, 424.

⁹⁴ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 1. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

⁹⁵ Ibid., s. 15.

oli keino perustella rauhaa tavalla, jolla voitiin vedota kuulijoiden isänmaan rakkauteen ja koettuun velvollisuuteen kohti Britanniaa ennen muita maita.

Pamfletissaan Mosley kirjoittaa, että Britannia puuttuu tällä hetkellä muiden maiden asioihin, vaikka samalla moni elää kotimaassa surkeissa oloissa. Hänen mukaansa modernin teknologian keinoin kaikki ne voimavarat, joita nyt käytetään sotimiseen, voitaisiin käyttää paremman sivilisaation rakentamiseen mitä on ikinä nähty. ”Loinen ja voitontavoittelija hyötyy nyt vielä enemmän kuin ’rauhan aikana’ ja kansa kärsii yhä enemmän”, Mosley valittaa.⁹⁶ Hän oli valittanut samaa asiaa jo aiemminkin. 28.2.1938 *The Manchester Guardian* kirjoittaa Mosleyn suulla:

”Olimme ajautumassa samanlaiseen tilanteeseen kuin vuonna 1914, mutta tällä kertaa todennäköisyydet ovat vielä enemmän meitä vastaan kuin silloin. Onko olemassa mitään syytä, miksi kinastelisimme näiden maiden kanssa, joiden kanssa olemme kinastelleet?”⁹⁷

Tällaisella retoriikalla Mosley halusi painottaa kuulijoilleen, etteivät he hyötyisi sodasta millään tavalla, vaan ainoastaan palvelisivat ”loisia” ja ”voitontavoittelijoita”. Siten hän vetosi samalla kuulijoidensa tunteisiin ja järkeen. Retoriikka esitti sodan järjettömänä sekä sai viestin vastaanottajan vihaamaan tahoa, joka pakotti heidät sotimaan toisten puolesta ja riisti heiltä mahdollisuuden paremmalle elämälle. Fasistisen rauhanliikkeen tavoite tässä tapauksessa oli palauttaa Britannian hallituksen kontrolli briteille, sillä se oli väitetysti kansainvälisen juutalaisen ja heidän kätyreidensä kaappaama. Vain siten voitaisiin sota estää.

Olellainen seikka fasistien ulkopoliitikassa oli Kansainliiton vastustaminen. Ajatuksena oli se, että Kansainliiton jäsenyys sitoisi Britannian turvaamaan pienempien maiden turvallisuuden ja pakottaisi Britannian sen takia tuhlaamaan resurssejaan merivoimien vahvistamiseksi.⁹⁸ Brittifasistit olisivat halunneet korvata Kansainliiton muodostaman maiden välisen virallisen yhteistyön universaalifasismilla, jossa fasististen maiden yhteistyö perustuisi yhteisiin intresseihin.⁹⁹ Selvin todiste fasistisen rauhanliikkeen sodanvastaisuuden aitoudesta oli BUF:n suostumattomuus lähettää joukkoja Espanjan sisällissotaan, vaikka Italia ja Saksa oli niin jo tehnyt. Lisäksi ne harvat brittifasistit, jotka yrittivät omin neuvoin matkustaa

---

⁹⁶ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 5. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

⁹⁷ *The Manchester Guardian*, 28.2.1939, ”’WAR OR HUMILIATION’ – Sir Oswald Mosley on Mr. Eden’s Policy”.

⁹⁸ Strang 2008, 496.

⁹⁹ Thompson 2020, 578.

Espanjaan, erotettiin liikkeestä.¹⁰⁰ ”Britit taistelevat vain Britannian puolesta.”, kirjoittaa Mosley.¹⁰¹ Mosleyn viesti oli selvä: BUF kannattaa sotaa vain puolustustarkoituksessa.

Fasistiselle rauhanliikkeelle oli tärkeää vaikuttaa kansalliselta liikkeeltä, joka vastusti kaikkea kansainvälisyyttä. Pamfletissaan Mosley kirjoittaa: ”Olemme brittejä ja asetamme Britannian ja rakkautemme maatamme kohtaan ennen kaikkea muuta.” Hän pitää pilkkanaan muiden puolueiden ”rauhan tavoitteita”: ”Kansainvälisyyden lääke on melkein tappanut meidät sitten viime sodan; joten kokeillaanpa korkeampaa annostusta!”¹⁰² Kansallismielisestä retoriikastaan huolimatta moni britti koki BUF:n olevan itse ulkomaisen vaikutteen alainen, koska tämä liitettiin niin vahvasti Italian fasismiin ja Saksan kansallissosialismiin.¹⁰³ Mosley oli itsekin joutunut puolustautumaan näitä syytöksiä vastaan. Hän oli myöntänyt fasismin olleen universaali liike siinä mielessä, että se oli ollut luontainen reaktio monissa maissa olleisiin ongelmiin. Hän väitti BUF:n olleen siitä huolimatta ennen kaikkea brittiläinen liike.¹⁰⁴

Mosley esittää sekä puheessaan että pamfletissaan rauhanliikkeensä neljä pääpointtia: 1) Ei puututa Itä-Euroopan asioihin, 2) Aseistariisunta Länsi-Euroopassa, 3) Mandaattialueiden palauttaminen Saksalle ja 4) Keskitytään omaan valtakuntaamme. Hänen mielestään rauha olisi saavutettavissa sillä, että annettaisiin Saksan halutessaan valloittaa Itä-Eurooppa. Parempi vaan, jos Saksa laittaisi alueen järjestykseen. Lisäksi Saksan tulisi saada ensimmäisessä maailmansodassa menetetyt alueensa takaisin. Vastineeksi siitä, että Britannia ei puuttuisi Saksan toimiin Itä-Euroopassa ja Saksan ei tarvitsisi enää huolehtia saarretuksi joutumisesta, voitaisiin Saksan kanssa sopia aseistariisunnasta. Siten Britannia voisi vihdoinkin asettaa Britannian ensin. Mosleyn mukaan nämä keinot ”tuovat rauhan ja ihmisten välisen ystäväyyden meidän ajaksemme ja yli lastemmekin ajan”.¹⁰⁵ Näin hän vetosi myös kansalaisiin, jotka olivat huolissaan jälkipolviensa tulevaisuudesta.

Mosleyn esittämät neljä tärkeintä rauhan edellytystä liittyivät kaikki isolationismiin. Hänen retoriikkansa antoi ymmärtää, ettei Britannialla ollut mitään syytä huoleen, jos natsi-Saksan vaatimuksiin suostuttaisiin. Tavoitteena oli esittää Hitler loogisena toimijana, joka vain

---

¹⁰⁰ Cullen 1987, 131.

¹⁰¹ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 1. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

¹⁰² ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 6, 8. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

¹⁰³ Thompson 2020, 580.

¹⁰⁴ Cullen 1987, 123.

¹⁰⁵ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 15–17. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA; ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 1. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

huolehti maansa intresseistä kuten kaikki muutkin johtajat. Mosley yritti siten saada kuulijansa pitämään rauhaa todellisena vaihtoehtona. Näin hän pyrki liennyttämään kuulijoidensa sodan pelkoa, ja siten miellyttää heitä. Tällaisen argumentin vakuuttavuus on kuitenkin hyvin riippuvainen kuulijoiden ennako-olettamuksista. Argumentin toimivuus perustui siihen, uskoivatko kuulijat Mosleyn tarjoamaa syy-seuraus -suhdetta.¹⁰⁶ Esittämällä sodan olevan seurausta siitä, ettei Hitlerin täysin ymmärrettäviin vaatimuksiin suostuttu, sen sijaan, että Hitler itse olisi ollut osallinen sotaan, asetettiin rauhan turvaaminen demokraattisten maiden harteille. Puheessaan yleisön osoittamien suosionosoitusten perusteella on mielekästä olettaa kuulijoiden uskoneen tämän selityksen. Eri asia on kuitenkin se, kuinka moni muu britti otti tällaisen retoriikan tosissaan.

Mosleyn kannattama eristäytymispolitiikka oli seurausta hänen todellisista mielipiteistään sotien syistä, eikä pelkästään keino puolustaa Manner-Euroopan fasisteja. Hän ei kuitenkaan vaatinut aatetovereiltaan samanlaista isolationismia kuin mihin hän itse oli sitoutunut, vaan pyrki eri keinoin oikeuttamaan varsinkin natsi-Saksan laajentumista. Mosleyn pääasiallinen oikeutus Saksalle oli tämän taloudellisten intressien puolustaminen. Hän puolusti Saksan oikeutta rakentaa samanlainen taloudellisesti omavarainen valtakunta, mitä Britannia voisi parhaimmillaan olla. Siinä voimme havaita ristiriidan fasistien kansallisuusajattelun ja monikansallisen valtakunnan rakentamisen välillä. Tärkeää rauhankampanjan tavoitteille oli muodostaa kuva sodasta muukalaisten kiistana. Juutalaiset olivat siihen tarkoitukseen helpon kohde, koska heitä asui ympäri maailmaa. ”Kuka hyötyy maiden kuolemasta yhtä paljon kuin voima, jolla ei ole omaa maata?”, epäilee Mosley.¹⁰⁷ Näin sodan kannattaminen esitetään vieraan vallan palvelemisena ja rauhan edistäminen onkin se isänmaallinen kanta.

4.2 Britannian imperiumin säilyttäminen

Fasistisen rauhanliikkeen näkökulmasta sota oli vaaraksi Britannian laajalle imperiumille. BUF:n jäsenille valtakunta oli Britannian suurin ylpeydenaihe ja kaikilla kansalaisilla oli velvollisuus puolustaa sitä. Britti-imperiumi oli heidän mielestään myös maailmaa sivistävä voima, joka tulisi säilyttää koko maailman hyväksi.¹⁰⁸ Mosley uskoi, että siinä missä kansainvälisyys oli ongelma, niin valtakunta oli ratkaisu. Hän koki kansainvälisten markkinoiden ajavan brittien palkkoja alas, jolloin heillä ei olisi varaa ostaa Britanniassa

¹⁰⁶ Perelman 2007, 57; Summa 1996, 71.

¹⁰⁷ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 7. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

¹⁰⁸ Stocker 2015, 49.

tuotettuja hyödykkeitä. Markkinoiden kansainvälistyessä tuotanto voitiin siirtää ulkomaille, joissa palkka oli pienempi. Seurauksena kotimarkkinoiden hinnat nousivat ja teollisuustuotanto lakkasi. Mosleyn hahmottelema ratkaisu oli omavarainen valtakunta, joka olisi eristetty kansainväliseltä kilpailulta.¹⁰⁹

Puheessaan Mosley kysyy omavaraisen valtakunnan ideastaan:

Mikä intressi kärsii sellaisesta järjestelmästä? Ei teollisuusmies, joka lisää liikevaihtoaan, eikä työntekijä, jonka palkat nousevat huomattavasti. Vain yksi intressi kärsii – Lontoon Cityn koronkiskontajärjestelmä.¹¹⁰

Jotta Mosleyn haaveilema omavarainen valtakunta voitaisiin saavuttaa, sota pitäisi estää. Brittifasistit kokivat puuttumattomuuspolitiikan olevan ainoa keino säilyttää Britannian valtakunta.¹¹¹ Pamfletissaan Mosley syyttää muita puolueita britti-imperiumin vaarantamisesta. Hänen mukaansa sota Saksaa vastaan antaisi vapaat kädet Neuvostoliitolle ja Japanille toimia Britannian etua vastaan tämän itäisillä alueilla.¹¹² *The Scotsman* uutisoi 9.10.1939 Mosleyn huolenaiheista: ”Japanilaiset olivat potkineet ja haukkuneet englantilaismiehiä ja -naisia.” Hänen mukaansa Britannian kansan velvollisuus oli huolehtia myös näistä kansalaisista ja siksi vaatia rauhaa.¹¹³ Mosley halusi tällaisella retoriikalla osoittaa puolustavansa monelle kansalaiselle ylpeyden ja kunnian lähteenä pidettyä Britannian imperiumia. Hän hyödynsi retoriikassaan tekniikkaa, jossa ensin varoitetaan kuulijoita mahdollisista seurauksista ja sitten suositellaan parasta toimintatapaa¹¹⁴, joka hänen sodanvastaisessa kampanjassaan oli tietenkin rauhan edistäminen.

BUF ei tavoitellut Britannian imperiumin laajentamista, vaan sen ylläpitämistä. Brittifasistit kokivat britti-imperiumin olleen jo tarpeeksi laaja, minkä takia ei ollut syytäkään laajentaa sitä.¹¹⁵ Puheessaan Mosley kyseenalaistaa, miksi 60 miljoonaa puntaa on käytetty ”hyödyttömien liittolaisten ostamiseen tarpeettomissa sodissa.” Hän argumentoi, että samalla Uusi-Seelanti ja Afrikan siirtomaat ovat unohdetut ostaakseen liittolaisia juutalaisten sodassa. ”Miksi demokraatit väittävät Saksan olevan niin ylivoimainen, että emme pystyisi

---

¹⁰⁹ Skidelsky 1975, 306.

¹¹⁰ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 14. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

¹¹¹ Gottlieb 2020, 761.

¹¹² ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 3. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

¹¹³ *The Scotsman*, 9.10.1939, ”SIR OSWALD MOSLEY – War Issue Referendum Urged – NO BUSINESS IN EAST EUROPE”.

¹¹⁴ Perelman 2007, 26.

¹¹⁵ Love 2007, 463.

säilyttämään Britannian imperiumia ilman Romanian kuningas Kaarlea”, Mosley vitsailee.¹¹⁶ Näin Mosley pyrki kiinnittämään yleisönsä huomion liittolaisuuksien taloudelliseen puoleen osoittaakseen ja herättääkseen solidaarisuutta imperiumin kaukaisille alueille. Tarkoituksena oli todistaa liittolaisuuksien tarpeettomuus, koska Britannian imperiumilla oli jo käytettävissä yli 500 miljoonaa ihmistä tukemaan sotaa, kun natsi-Saksalla oli Itävallan ja Tšekkoslovakian myötä vain reilut 80 miljoonaa.

Keskeinen väite fasistisessa rauhanliikkeessä oli, että liikkeen jäsenet olivat valmiita taistelemaan sodassa, mutta vain jos Britannia tai tämän imperiumi olisi todellisesti uhattuna. Brittifasistien mielestä sodassa natsi-Saksaa vastaan ei ollut mitään järkeä, koska Saksalla ja Britannialla ei ollut etujen ristiriitaa.¹¹⁷ Pamfletissaan Mosley vakuuttaa Britannian olevan kykeneväinen puolustamaan itseään sodan koittaessa. Hän korostaa Britannian valtakunnan mahtavuutta muistuttamalla tämän omistavan neljännesosan maailman pinta-alasta sekä kaikki tarvittavat luonnonvarat. Mosleyn mukaan rauhan oloissa Britannian imperiumi kehittyisi niin paljon muita paremmaksi, ettei millään toisella maalla olisi kykyjä haastaa sitä. Hän kääntää ovelasti näkökulman sodan pelkäämisestä: ”Britannian kansa ei pelkää mitään maata maailmassa. Siksi se halpamainen pelko, että saksalaiset syövät meidät huomenna ei tule estämään meitä sopimasta rauhaa.”¹¹⁸

Mosley vetosi retoriikassaan ”brittiläiseen henkeen”, jonka avulla Britannian imperiumi oli rakennettu, ja jonka turvin Britannian turvallisuus oli taattu. Näin hän pystyi vähättelemään sitä uhkaa, joka tuli kansallissosialistisen Saksan suunnasta kohti Britanniaa. Samalla hän pystyi sitomaan kuulijoidensa isänmaallisuuden tunteen ajamaansa rauhaan. Siten Mosley perusteli rauhan lojaaliudella Britannialle ja tämän imperiumille. Ennakoimalla ja vertailemalla sodan ja rauhan mahdollisia seurauksia, hän sai esitettyä rauhan paitsi moraalisenä myös loogisena vaihtoehtona.

Sodanvastaisuuden taustalla oli myös pelko Saksan pommikoneita kohtaan. Tämä johtui siitä, ettei Britannialla ollut riittäviä ilmavoimia vielä vuonna 1938, minkä lisäksi Saksan ilmavoimien kyvykkyyttä liioiteltiin. 1930-luvulla Britanniassa muodostui vahva käsitys siitä, että seuraavan sodan ratkaisevat ilmavoimat. Vihollisen ilmavoimien pelättiin aiheuttavan nopeasti niin laajoja tuhoja välttämättömiin palveluihin, että siviilien moraalit romahtaisi ja

---

¹¹⁶ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 19, 29. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

¹¹⁷ Griffiths 2005, 678; Skidelsky 1975, 454.

¹¹⁸ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 3–4. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

antautuminen olisi pakollista viikkojen sisällä sodan alkamisesta.¹¹⁹ Mosley kirjoittaa pamfletissaan, miten maiden yhteinen aseistariisunta samassa suhteessa turvaisi jokaisen maan turvallisuuden, koska ”suuria sotia ei voi taistella ilman suurta asevarustusta.” Hän väittää rauhanpolitiikkansa ”säilyttävän, varjelevan ja kehittävän Britannian imperiumia.”¹²⁰ Tällä tavalla Mosleyn retoriikka rauhoitti myös niitä kansalaisia, jotka pelkäsivät vihollisen ilmavoimia, joiden tuhovoimaa ei osattu vielä tarkasti arvioida. Mosley antoi kuulijoidensa ymmärtää aseistariisuntaneuvottelujen olevan vielä mahdollisia, varsinkin jos hän itse pääsisi niistä neuvottelemaan.

BUF hyödynsi propagandassaan kriisin ja pelastuksen diskurssia. Heidän mukaansa Britannian valtakuntaa mädännettiin sisältäpäin loisina olevien juutalaisten toimesta. BUF:n propagandassa Mosley oli saapunut pelastamaan Britannian imperiumin sitä rappeuttavilta voimilta.¹²¹ Pamfletissaan Mosley kirjoittaa:

Mikä typeryyys ja rikos lännen suurille kansoille tuhлата energiaansa eurooppalaisen sivilisaation vastavuoroiseen tuhoamiseen, jotta länsimaisen ihmisen heikentynyt ruumis joutuisi helpoksi saaliiksi joillekin historian pahanlaatuisimmista loisista.¹²²

Fasistisen rauhanliikkeen retoriikassa juutalaisilla oli tärkeä rooli, jossa he esittivät kansan ulkopuolisia muukalaisia. Brittifasisteille ei ollut hyväksyttävä selitys, että heidän mieltämänsä ongelmat olisivat olleet seurausta brittien omasta tyhmyydestä tai muista heikkouksista. Kunnollinen brittikansa, joka oli rakentanut niin laajan ja mahtavan imperiumin, ei voisi tehdä fasistien mielestä niin järjettömiä päätöksiä ilman, että heitä kontrolloisi vaikutusvaltainen kansainvälinen taho, joka käyttäisi hyväkseen rehellisen kansalaisen luottamusta.

Fasistisen rauhanliikkeen näkökulmasta rauha oli ainoa keino pelastaa britti-imperiumi sodan avulla valtakuntaa rappeuttavilta juutalaisilta. Brittifasistit uskoivat sodan vaarantavan imperiumin itäiset alueet ja vievän Britannian konkurssiin. Näiden seurauksena eurooppalainen ja etenkin brittiläinen sivilisaatio, joka tulisi säilyttää koko maailman edun puolesta, tuhoutuisi. Retoriikallaan Mosley muodosti kuvaa itsestään imperiumin pelastajana,

---

¹¹⁹ Goddard 2015, 102; Holman 2014, 23–24.

¹²⁰ ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 8. Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

¹²¹ Drabik 2017, 218; Stocker 2015, 51.

¹²² ”The British peace and how to get it”, (päiväämätön), s. 9 Mosleyn pamfletti, Robert Saundersin paperit, laatikko 22, SA.

joka toisi tarvittavan rauhan. Hän pyrki vetoamaan kuulijoidensa isänmaallisuuteen korostamalla Britannian saavutuksia suurimpana valtakuntana. Puheillaan Britannian vahvuudesta ja kyvystä puolustaa itseään, hän haastoi julkisen mielipiteen siitä, että kansallissosialistinen Saksa oli uhka Britannialle. Taloudellisilla argumenteillaan Mosley vetosi myös työväenluokkasiin kuulijoihinsa samalla korostaen solidaarisuutta Brittiläisen kansanyhteisön maille. Hänen retoriikkansa on tiivistettävissä puheensa päättävällä lupauksella kuolleille Britannian sankareille: ”Tänään – huomenna – ja ikuisesti – Englanti elää.”¹²³

---

¹²³ ”Britain First”, 16.7.1939, s. 32. Mosleyn puhe, BU kokoelma, laatikko 9, SA.

5 Johtopäätökset

Miksi brittifasistit vastustivat sotaa? Britannian fasistinen rauhanliike koostui erilaisten poliittisten motivaatioiden yhdistelmästä. Yhdestä näkökulmasta tarkasteltuna fasistien sodanvastainen kampanja näyttäytyi pelkkänä kannatuksen tavoitteluna. Rauhanliike oli keino mainostaa BUF:n ideologiaa suuremmalle yleisölle hyötymällä laajasta sodanvastaisesta yksimielisyydestä. Näin BUF pystyi tuomaan esille ideologisia tavoitteitaan liittämällä ne puheeseen rauhasta. Tästä huolimatta fasistisella rauhanliikkeellä oli myös aitoja huolenaiheita, joita Mosley painotti sekä puheessaan että pamfletissaan. Britannian imperiumin vaikutusvalta ja taloudelliset voimavarat olivat ehtyneet jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Tämän perusteella Mosleyn oli oikeutettua kyseenalaistaa sodan kannattavuus Britannialle. Miksi Britannia lähtisi sotaan Saksaa vastaan, tiedostaen, ettei Hitlerillä ollut aluevaatimuksia Britannialta? Mosley, joka piti Hitleriä riittävän luotettavana, näki suuremman riskin Britannian intresseille sodassa kuin rauhassa. Siihen, että hän luotti Hitleriin, vaikutti tietenkin hänen sympatiansa Hitleriä ja natsi-Saksaa kohtaan toisena fasistina sekä se, etteivät Hitlerin vaatimukset Itä-Euroopassa olleet Mosleyn mielestä ristiriidassa Britannian valtakunnan kanssa.

Mosley oli ensimmäisen maailmansodan veteraani, joka oli toiminut sodassa hävittäjälentäjänä, ja tiedosti hyvin sodan aiheuttaman kärsimyksen. Fasistisen rauhanliikkeen kannattajat koostuivatkin enimmäkseen sotaveteraaneista, jotka tiesivät mistä sodassa on kyse. Sotaveteraanien lisäksi BUF:n kannattajista monet olivat nuoria aikuisia, jotka eivät olleet myöskään innoissaan sotaan lähtemisestä. Neljäsosa kannattajista oli naisia, joista monet perheellisiä, eivätkä hekään olleet halukkaita lähettämään poikiaan uuteen sotaan. Arvioin siksi, ja senkin perusteella, ettei Mosley hyväksynyt vapaaehtoisten lähettämistä Espanjan sisällissotaan, ettei Mosley olisi kannattanut sotaa Länsi-Euroopassa, vaikkei hänellä olisi ollut fasistisia sympatioita. Täten päätelen, että Mosley vastusti sotia yleisesti, eikä vain ”vääriä” sotaa.

Mosleyn retoriikka perustui pitkälti vastakkainasetteluille, joissa toinen osapuoli pelkistettiin kansakunnan viholliseksi ja toinen sen pelastajaksi. Rauhanretoriikassaan kansakunnan julkisen tahdon vastustajat koostuivat juutalaisen rahavallan korruptoimasta puoluepolitiikasta ja lehdistöstä, jotka pyrkivät kaikin keinoin tuhoamaan brittiläisen yhteiskunnan pakottamalla tämän sotaan palvelukseen omistajiaan. Tässä vastakkainasettelussa pelastajan roolissa oli Mosley itse. Tätä pelastajan kuvaa hän rakensi identifioitumalla yleisöön. Sitä Mosley

toteutti puhumalla itsestään osana puhuttelemaansa yleisöä, puhumalla ”meistä” ja ”heistä” ja rakentamalla kuvaa yhteisestä taistelusta, jonka kärjessä hän oli taistellut viimeiset seitsemän vuotta pakottaen kaikki muut liittoutumaan fasisteja vastaan.

Fasistisessa rauhanliikkeessä kysymys sodasta ja rauhasta esiteltiin yksiselitteisenä ratkaisuna, mutta monesta eri näkökulmasta. Yksiselitteisessä ratkaisussa on siis aina selkeä parempi vaihtoehto. Mosleyn ratkaisu kysymykseen sodasta vai rauhasta tuli esittämällä tilanne hyödyn ja haitan kautta. Kenelle sodasta oli Mosleyn mielestä hyötyä? Rahavallalle, kommunisteille, loisille, voitontavoittelijoille ja muukalaisille, joihin kaikkiin samaistettiin juutalaisuus. Terminoimalla eli poissulkemalla juutalaiset brittiläisistä, voitiin tämän jälkeen perustella sodanvastaisuus liittämällä lähes jokaiseen argumenttiin juutalaiset. Tätä kautta sama juutalaisuuteen vetoaminen käy argumenttina antikapitalismiin, antikommunismiin, isolationismiin sekä Britannian imperiumin säilyttämiseen. Yksinkertaistettuna Mosleyn rauhan argumentin premissi oli se, että juutalaiset kannattavat sotaa, joten johtopäätös on, että meidän tulisi kannattaa rauhaa.

Tämä äskeinen yksinkertaistus oli arvioni mukaan virhe Mosleylla, koska hänen argumenttinsa eivät välttämättä vaatineet niihin liitettyä juutalaisuutta ollenkaan. Esimerkiksi argumentit sodan taloudellisista kustannuksista, ihmisuhreista ja siirtomaiden menettämisestä pitivät paikkansa joka tapauksessa. Se, että juutalaiset kuitenkin oli liitetty niin olennaisesti fasistisen rauhanliikkeen retoriikkaan, oli yksi tekijä, mikä vei sen uskottavuutta. Uskoiko Mosley itse juutalaiseen salaliittoon? Hän oli sanonut, ettei hän tuomitse juutalaisia heidän juutalaisuutensa perusteella, vaan sen perusteella, mitä he tekevät. Toisaalta hänellä oli samanlaisia taloudellisia ja ulkopoliittisia kantoja jo ennen juutalaisvastaisuuttaan. Mosleyn korporatistimin juuret olivat jo ajalta, kun hän toimi työväenpuolueen parlamentaarikkona. Isolationismi oli perua ensimmäisestä maailmansodasta. Sen jälkeen, kun Mosley ryhtyi fasistiksi, näihin vanhoihin mielipiteisiin vain liitettiin juutalaiset merkinä siitä, ettei hän välttämättä täysin uskonut siihen.¹²⁴

Fasistisessa rauhanliikkeessä Britannia ensin -ajattelu oli kaiken keskiössä. Kansallisuus ja isänmaallisuus olivat arvoja, joiden tulisi ohjata tulevaa toimintaa. Nämä arvot olivat kuitenkin varattuja vain heidän mielestään aidoille briteille, ei juutalaisille tai kansanpettureille. Siinä, missä sotaa kannattava osapuoli liitti isänmaallisuuden tarkoittamaan

---

¹²⁴ Tilles 2011, 88.

valmiutta taistella sodassa vihollista vastaan, brittifasisteille isänmaallisuus tarkoitti kieltäytymistä sodasta. Fasistit eivät siis suinkaan olleet ainoita, jotka hyödynsivät isänmaallista retoriikkaa perusteluissaan. Ero oli vain siinä, miten isänmaallisuus kehystettiin.

Fasistisen rauhanliikkeen menestys oli heikko, sillä se ei kyennyt estämään sotaa. Tämä johtui siitä, että Mosleyn retoriikalla ei ollut riittävästi vastakaikua brittiläisessä yhteiskunnassa.

Britanniassa poliittinen kamppailu äärivasemmiston ja äärioikeiston välillä ei ollut yhtä merkittävää kuin Manner-Euroopassa. Lisäksi 1930-luvun laman vaikutukset eivät olleet niin radikaaleja. Tämän takia Britanniassa säilyi poliittinen tasapaino, eivätkä brittiläiset fasistit hyötäneet poliittisesta kriisistä.

Lähteet

Arkistolähteet

University of Sheffield Special Collections and Archives (SA), Sheffield

British Union Collection, Box 9

Pamphlets, 1925–2008

Oswald Mosley's speech Britain First, 16.7.1939

University of Sheffield Special Collections and Archives (SA), Sheffield

Robert Saunders Papers, Box 22

Pamphlets, c1933–1947

Oswald Mosley's The British peace and how to get it, c1939–1941

Lehdistöaineisto

Birmingham Gazette, 1939.

Daily Express, 1939.

The Manchester Guardian, 1938–1939.

The Scotsman, 1939.

Tutkimuskirjallisuus

Crowcroft, Robert. "What is Happening in Europe?" Richard Stokes, Fascism, and the Anti-War Movement in the British Labour Party during the Second World War and After."

History, 93/2008, 514–530. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1111/j.1468-229X.2008.00435.x>>

Cullen, Stephen. "The Development of the Ideas and Policy of the British Union of Fascists, 1932–40". *Journal of Contemporary History*, 22/1987, 115–136.

Drabik, Jakub. "Spreading the Faith: The Propaganda of the British Union of Fascists".

Journal of Contemporary European Studies, 25/2017, 211–225. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1080/14782804.2016.1219846>>

Goddard, Stacie. "The Rhetoric of Appeasement: Hitler's Legitimation and British Foreign Policy, 1938–39". *Security Studies*, 24/2015, 95–130. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1080/09636412.2015.1001216>>

Gottlieb, Julie. "Gender and the 'Jews' War': Women, Anti-Semitism, and Anti-War Campaigns in Britain, 1938–1940". *Diplomacy & Statecraft*, 31/2020, 745–770. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1080/09592296.2020.1842065>>

Griffiths, Richard. "A Note on Mosley, the 'Jewish War' and Conscientious Objection". *Journal of Contemporary History*, 40/2005, 675–688.

Haapanen, Pirkko. "Roomalaisten korkein taito: Johdanto antiikin retoriikkaan". *Pelkkää retoriikkaa*, toim. Kari Palonen ja Hilikka Summa. Tampere: Vastapaino, 1996, 23–50.

Holman, Brett. *The Next War in the Air: Britain's Fear of the Bomber, 1908–1941*. Farnham; Burlington: Ashgate Publishin Limited, 2014.

Kerr, Ron, Sarah Robinson ja Martyna Śliwa. "Organising populism: From symbolic power to symbolic violence". *Human Relations*, 77/2022, 81–110. <<https://doi.org/10.1177/00187267221129181>>

Love, Gary. "'What's the Big Idea?': Oswald Mosley, the British Union of Fascists and Generic Fascism". *Journal of Contemporary History*, 42/2007, 447–468.

Perelman, Chaïm. *Retoriikan valtakunta*. Suomeksi kääntänyt Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino, 2007.

Skidelsky, Robert. *Oswald Mosley*. London; Basingstoke: Macmillan Publishers, 1975.

Stocker, Paul. "'The Imperial Spirit': British Fascism and Empire, 1919–1940". *Religion Compass*, 9/2015, 45–54. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1111/rec3.12142>>

Strang, Bruce. "The Spirit of Ulysses? Ideology and British Appeasement in the 1930s". *Diplomacy & Statecraft*, 19/2008, 481–526. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1080/09592290802344970>>

Summa, Hilikka. "Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan: Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus". *Pelkkää retoriikkaa*, toim. Kari Palonen ja Hilikka Summa. Tampere: Vastapaino, 1996, 51–83.

Thompson, Gareth. "The propaganda of universal fascism: peace, empire and international co-operation in British Union of Fascists' publicity from 1932 to 1939". *Corporate Communications: An International Journal*, 25/2020, 577–592. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi:2443/10.1108/CCIJ-11-2019-0138>>

Tilles, Daniel. *'Jewish Decay against British Revolution': The British Union of Fascists' Antisemitism and Jewish Responses to it*. Filosofian tohtorin väitöskirja. Lontoo: Lontoon yliopisto, 2011.

Muu kirjallisuus

Sihvonen, Maija. *Modern and Anti-modern Elements in the Discourse of the British Union of Fascists*. Englantilaisen filologian pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto, 2008.